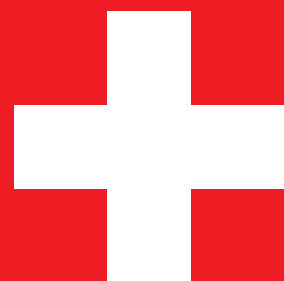

SWISS POSITIONS

33 NÉZET A FENNTARTHATÓ
ÉPÍTŐMŰVÉSZETRŐL

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Svájci Nagykövetség Magyarországon

Svájc.

MOHOLY-NAGY MŰVÉSZETI EGYETEM
MOHOLY-NAGY UNIVERSITY OF ART AND DESIGN BUDAPEST

ponton

SWISS POSITIONS

33 NÉZET A FENNTARTHATÓ ÉPÍTŐMŰVÉSZETRŐL

BEVEZETŐ

A svájci építészek és mérnökök világszerte nagy hírnévnek örvendenek, nem csupán műszaki szakértelmük kiválósága és a velük dolgozó designerek kreativitása miatt, hanem a fenntartható fejlődés melletti hosszú távú elkötelezettségük okán is.

Jelen kiállítás az elmúlt 20 év építészeti és mérnöki eredményeit mutatja be kiemelkedő fotográfusok szemszögéből. A 33 projektet dokumentáló fotók mellett, hogy hangsúlyozzák minden egyes alkotás különlegességét és egyediségét, különböző szempontokból közelíti meg azokat, figyelembe véve a mérnöki módszereket, az anyaghasználatot, a gazdaságosságot és a környezet védelmét. Akár technológiai, akár organikus, hétköznapi, bioklimatikus vagy éppen társadalmi szempontból közelítjük meg ezen építészeti munkákat, minden esetben tetten érhető interakciójuk azzal a kontextussal, melyben születtek.

Mi a felelősségteljes építészeti gyakorlat döntő tényezője? Milyen hatással van a környezet az építészeti döntésekre, ha városi környezetről, érintetlen vidékről, rekreációs övezetről, falusi környezetről vagy egy távol eső területről van szó? Az ökológiai alapanyagok és az energiahatékonyság meghatározzák a fenntartható struktúrák természetét?

A kiállítás azt mutatja be, hogy a fenntartható építészet nem egy készen kapott minta, szabályrendszer, hanem különböző építészeti gyakorlatok összessége, melyek számos kérdést vetnek fel mind a kreativitás, mind az ökotudatosság kapcsán. Svájcban az építészek a fenntartható fejlődés szempontjainak szem előtt tartásával tervezik, újítják fel, illetve rehabilitálják az épületeket. A bemutatott projektek azt bizonyítják, hogy az építészet lehet innovatív és vizuálisan magával ragadó, ugyanakkor megfelelhet a szigorú környezetvédelmi és gazdasági elvárásoknak is.

INTRODUCTION

The excellent reputation and high-profile of Swiss architecture and engineering today are due not only to the quality of technical expertise and inventiveness of their authors but also to a strong determination to pursue the objective of sustainable development.

This exhibition presents the architectural and engineering achievements of the past 20 years from the perspective of gifted photographers. The 33 exhibits explore different angles with regard to construction, materials, ecology and protection of the environment, while at the same time underlining their uniqueness. These architectural works, whether viewed from the technological, organic, vernacular or bioclimatic angle, or from the social perspective, enter into an interaction with the context in which they are created.

What is the decisive factor for the realization of responsible architecture? What influence does the territory have on architectural choices, depending on whether the site is an urban environment, wild countryside, a recreational zone, a rural zone or a remote bypass? Do ecological materials and energy efficiency determine the nature of sustainable structures?

This exhibition shows that sustainable development is not a ready-made formula but a group of varied architectural practices which raise a number of questions concerning both creativity and sustainability. In Switzerland, architects design, renovate or rehabilitate buildings with sustainable development in mind. These projects show that inventive and visually arresting architecture is possible while at the same time complying with demanding environmental and economic constraints.

KERTVÁROSI KÖRNYEZET

INDOKOLHATJA A
FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS A
KERTVÁROSI TERVEZÉST?

SUBURBAN

CAN SUSTAINABLE DEVELOPMENT
JUSTIFY SUBURBAN PLANNING?

Series Monte Carasso, 2001. Photography Joël Tettamanti.

BERNARD TSCHUMI ARCHITECTS, Vacheron Constantin Headquarters, Geneva (GE), 2005. Photography Yves André.

BONNARD WOEFFRAY, School, Visp (VS), 2009. Photography Hannes Henz.

e2a, Auditorium, Stäfa (ZH), 2010. Photography Radek Brunecky.

GUIDOTTI ARCHITETTI, House Forini, Monte Carasso (TI), 2010.

Photography Joël Tettamanti.

POOL ARCHITEKTEN, Apartment Building Leimbachstrasse, Zurich (ZH), 2005.

Photography Andrea Helbling.

ISKOLA, BONNARD WOEFFRAY, 2009

Közvetlen környezetével tökéletes egységet alkotva, az új iskolaépület újraértelmezi a már korábban is meglévő építmények közegét. Ennek alapja az a kompakt alakzat, amely magába foglalja a központi előcsarnokot és az áttetsző partíciókat, melyek biztosítják az osztályterem számára, hogy teljes mértékben élvezze a színes fényeket.

Fotó: Hannes Henz

PROJEKT NEVE: Visp/Viège szakiskola

ÉPÍTÉSZ(EK):

bonnard woefray, Geneviève Bonnard és Denis Woefray
www.bwarch.ch

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

ALP Andenmatten, Lauber & Partner AG, építőmérnökök

GD Climat SA, építőmérnökök

Anton Imhof, mérnök

Salzmann AG, mérnökök

Arteco SA, fém homlokzatok tervezése

ÉPÍTETŐ(K):

Canton Valais, Közlekedési,

Építésügyi és Környezetvédelmi Osztály, Sion/Sitten

PÁLYÁZAT: 2004

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2007-2009

FUNKCIÓ(K): Iskolaépület

LEÍRÁS:

A projekt során a már korábban is létező két épületet kiegészítő egységgel bővítették, mely egy kültéri pihenőteret jelöl ki és a területnek kampusz jelleget kölcsönözve összeköti azt a szomszédos általános iskolával, a jövőben kibővítendő szakiskolával, valamint a műhelyekkel és a fedett sportlétesítményekkel.

Formája harmonizál a korábban is meglévő épületekkel. Kompakt alakjának egyes szekciói ellenpontozzák az alacsonyabb, szomszédos építményeket.

Tipológiája közelebb áll a parkosított irodáéhoz vagy a műhelykéhez, három hosszanti, azonos mélységű tagból álló mátrix mentén alakították ki a központi teret, a gyülekezési helyként és munkaterületként egyaránt funkcionáló előcsarnokot.

Az osztályterem és a központi előcsarnok közti üvegpártíciók színezett áttetszősége biztosítja a természetes fény áradását az épület egyik részéből a másikba. A külső homlokzat a díztelen alumíniummal bevont, kivájt részek masszív felülete és a fényezett, rozsdamentes acélból készített ragyogó részek kontrasztjával játszva fogalmazza meg az épület szerkezetét, miközben a tükröződésekkel új tájképet teremt.

SCHOOL, BONNARD WOEFFRAY, 2009

Well integrated into the confined neighborhood, the new school reinterprets the volume of the existing constructions by designing a compact configuration with a central distribution hall and transparent partitions enabling classes to benefit from colorful light.

Photography Hannes Henz

PROJECT: Visp/Viège vocational college

ARCHITECT(S): bonnard woeffray
Geneviève Bonnard and Denis Woefray
www.bwarch.ch

OTHER PROJECT PARTICIPANTS:

ALP Andenmatten, Lauber & Partner AG, civil engineers

GD Climat SA, civil engineers

Anton Imhof, engineer

Salzmann AG, engineers

Arteco SA, designers of metallic facades

PROJECT OWNER(S):

Canton Valais, Department of Transport, Building and the Environment, Sion/Sitten

COMPETITION: 2004

CONSTRUCTION DATE(S): 2007-2009

FUNCTION(S): School building

PROJECT DESCRIPTION:

This structure constitutes a complementary edifice added to the two pre-existing buildings. It defines an outdoor leisure space and transforms the site into a campus linked to the neighbouring primary school and the future extensions to the vocational college as well as the workshops and indoor sports facilities.

Its shape harmonises with that of the pre-existing buildings. It is a compact shape in which the individual sections are offset against the lower neighbouring structures.

It is of a typology that is close to that of the landscaping office or the workshop, featuring a matrix of three longitudinal members all with the same depth, and providing a central space, the lobby, which fulfils the twofold function of a concourse and a place of work.

The coloured transparency of the glass partitions between the classrooms and the central lobby allows natural light to flood through the building from one part to another. An external façade, which plays around with the contrasts between the massive surfaces of the parts carved out of the volume and covered in undecorated aluminium, and the glazed surfaces designed in polished stainless steel, express the structure of the building and compose a new landscape through their reflection.

AUDITÓRIUM, E2A, 2010

Az új épület a kemény és rideg urbánus környezet esztétikai ellenpontjaként a kis kampusz új, hangsúlyosan hálózatos központját hozza létre, miközben a hetvenes évek építészetét is újraértelmezi.

Fotó: Radek Brunecky

PROJEKT NEVE: Auditórium és könyvtár, Obstgarten iskola, Stäfa

ÉPÍTÉSZ(EK):

e 2 a

eckert eckert architekten ag

Piet Eckert és Wim Eckert

www.e2a.ch

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

Caretta Weidmann, építésvezető

vetschpartner Landschaftsarchitekten AG, tájépítészet

Implenia Dietikon, helyszíni építésvezető

MEGRENDELŐ(K): Stäfa iskolai konzorciumának képviselőiben:

Stäfa iskolatanácsának épületekért felelős bizottsága

TERVEZÉSI IDŐSZAK: 2005-2007

PÁLYÁZAT: 2005

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2008-2010

FUNKCIÓ(K): Auditórium és könyvtár

LEÍRÁS:

A létesítmény remek példa arra, hogy mit lehet kezdeni az 1970-es években készült, újjáépítésre szoruló épületekkel. Az auditórium és könyvtár együttese a kemény és rideg hatást keltő környezet lírai ellenpontjaként a kis kampusz új, hangsúlyosan hálózatos központját hozza létre.

A Stäfa új épülete a különböző funkciókat egyesítő, komplex építészeti gondolkodás kitűnő példája. Az auditórium, a könyvtár és a tanterven kívüli tanulmányok központja három funkciót képvisel, melyek mindegyikének helyet kellett adni az új létesítményben.

Az auditórium a régi alapzaton nyugvó vastos, terjedelmes talapzatra épült, mely absztrakt atlaszok érzetét kelti és a transzparens földszint felett tartja az auditóriumot. A tartóoszlopokat geometrikailag eltorzították, oly módon, hogy a földszintre nehezedő teher falazott lemezekon nyugszik, melyeket térszervezési és funkcionális okok miatt csak korlátozott számú helyen lehetett elrendezni. Az auditórium külső falainak látszóbeton rétegeit domborműszerűen alakították ki; a betonhomlokzatot uraló organikus-florális motívum erősíti az anyagszerűséget és ellenpontozza az épület egészének durvaságát.

AUDITORIUM, E2A, 2010

The new construction stands as an aesthetic counterpart to a hard and rough urban environment and creates a new, dense networked center for the small campus whilst also reinterpreting the architecture of the 70's.

Photography Radek Brunecky

PROJECT: Auditorium and library, Obstgarten School, Stäfa

ARCHITECT(S):

e 2 a

eckert eckert architekten ag

Piet Eckert and Wim Eckert

www.e2a.ch

OTHER PROJECT PARTICIPANTS:

Caretta Weidmann, construction manager

vetschpartner Landschaftsarchitekten AG, landscape architects

Implenia Dietikon, site supervisors

PROJECT OWNER(S):

Stäfa School Consortium, represented by Stäfa School Council, Committee on buildings and properties

PLANNING: 2005-2007

COMPETITION: 2005

CONSTRUCTION DATE(S): 2008-2010

FUNCTION(S): Auditorium and library

PROJECT DESCRIPTION:

This building can be seen as one example of what to do with the stock of buildings from the 1970s in need of renovation. It acts like a lyrical counterpole to its surroundings, which make a harsh and rough impression, thereby creating a new, intensely networked centre for the small campus.

The new building in Stäfa called for complex thinking about functions. The auditorium, the library and the extra-curricular learning centre in its plinth represent three different forms of use needing to be synchronised in the new building.

The auditorium is carried on stout, voluminous supports resting on the old plinth. They create the impression of abstracting Atlases and hold the auditorium aloft above the transparent ground floor. The supports have been geometrically distorted in such a way that the loads acting on the ground floor are transmitted through masonry discs that can only be positioned in a limited number of places for spatial and functional reasons. The layer of exposed concrete on the outside walls of the auditorium has been finished in a relief; the organic-floral motif dominates the concrete façade, reinforces the corporeal expression and counteracts the harshness of the complex as a whole.

FORINI HÁZ, GUIDOTTI ARCHITETTI, 2010

A Casa Forini projekt a terület határán való építkezéssel, illetve a belső terek kifelé történő nyitásával, lényeges szerepet játszik ennek a jellegzetes külvárosi területnek az átalakításában.

Fotó: Joël Tettamanti

PROJEKT NEVE: Casa Forini, Monte Carasso

ÉPÍTÉS(Z)EK):

Guidotti Architetti

Giacomo Guidotti és Riccarda Guidotti

www.guidottiarchitetti.com

MEGRENDELŐ(K): D. & I. Forini

PROJEKT IDŐSZAK: 2006

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2008-2010

FUNKCIÓ(K): Lakóház

LEÍRÁS:

A Casa Forini egy jellegzetes Ticino birtok felosztása során létrejött telekre épült. Eredetileg ezeket a telkeket nagyon feszesen alakították ki a szomszédos autópálya oldalán, és távol az úttól, a lakóömböök közepén, tágas zöldterületet jelöltek ki. Ez a hagyományos elrendezés egyszerű szerkezetet teremtett és harmonikus megjelenést biztosított a vidék falvai számára.

Napjainkban, a vidéki világ eltűnése nyomán, az urbánus fejlődés és az építészeti realitások a fejük tetejére álltak. A korábbi földtulajdonosok házeit jelenleg átalakítják, a korábban hozzájuk kapcsolódó farmokat pedig felosztják és eladják, hogy különálló magánházak épüljenek rajtuk. Ezen folyamat eredményeként új típusú épülettömbök jönnek létre, melyeket a telkek nagyarányú beépítettsége és alacsony népsűrűség jellemez.

Az építészeti projekt egy magánházból és egy szintet elfoglaló belső kertből áll. A telek korlátozott mérete és a háznak a környező épületekhez való közelsége ellenére, ez az egy család számára tervezett épület olyan belső tereket zár magába, melyek intim dialógust folytatnak a külső világgal. A megerősített betonzal kialakított külső fal három oldalon illeszkedik a telek területéhez, így az épület majd az egész telket elfoglalja. Egy megfordított, a telket hosszában keresztbező gerendának köszönhetően, a külső fal tartja a tetőt. Nincs semmilyen vertikális támasztó szerkezet a belső térben, mely a ház különböző közegeit fizikailag elválasztó, ugyanezen dimenziók szerint kialakított kertek sorából nyeri ritmusát. Nem utolsó sorban pedig, a szem szabadon járja be az egész teret és fogadja be annak lenyűgöző transzparenciáját.

HOUSE FORINI, GUIDOTTI ARCHITETTI, 2010

The Casa Forini project contributes to the densification of this typical suburban town by building on the border of the perimeter and by opening up outdoor spaces to the inside.

Photography Joël Tettamanti

PROJECT: Casa Forini, Monte Carasso

ARCHITECT(S): Guidotti Architetti
Giacomo Guidotti and Riccarda Guidotti
www.guidottiarchitetti.com
PROJECT OWNER(S): D. & I. Forini
DATE(S) OF THE PROJECT: 2006
CONSTRUCTION DATE(S): 2008-2010
FUNCTION(S): House

PROJECT DESCRIPTION:

The Casa Forini has been built on a plot of land that resulted from dividing up a former typical Ticino property. Originally, these plots were very compactly built up on the side adjacent to the public highway with a very spacious green area in the centre of the blocks away from the road. This traditional arrangement used to create a simple structure and give the villages of the region a harmonious look.

Today, following the disappearance of that rural world, urban-development and architectural realities have been turned completely upside down. What is happening is that the houses occupied by the former landowners are being renovated, and the farmland that used to go with them is being divided up and then sold to have detached houses built on it. This process is creating a new type of block which is characterised by a large percentage of the land being built on, but with only a low population density.

The architects' project comprises a house with a patio spread over a single level. Despite the very limited size of the plot and the dwelling's close proximity to other buildings, this single-family house offers inside spaces in intimate dialogue with the world outside. Even if this environment is reduced to minimum dimensions, it benefits from absolute intimacy. The outside wall, in reinforced concrete, follows the perimeter of the plot of land on three sides, so that the building occupies nearly the entire plot. This outside wall carries the roof thanks to an inverted beam, which crosses the plot longitudinally. The interior space has no vertical supporting structure in it, and derives its rhythm from a series of gardens of the same dimensions physically separating the house's different milieus. Not least, the eye is free to roam over the entire space and to make the most out of the impressive transparency.

LAKÓÉPÜLET (LEIMBACHSTRASSE),
POOL ARCHITEKTEN, 2005

A Zürich-Leimbach-ban található „Vista Verde” komplexum tökéletesen szemlélteti, miként lehetséges jó minőségű és fenntartható lakóépületet létrehozni egy amúgy nem igazán vonzó városhatáron. Mind ezt alacsony költségvetésből, ötven különböző lakásalaprajz megtervezésével és még a környezet védelmét is szem előtt tartva.

Fotó: Andrea Helbling

PROJEKT NEVE: Lakóépület fejlesztése a Leimbachstrasse-én (Zürich-Leimbach)

ÉPÍTÉS(Z)EK):

pool Architekten

Raphael Frei és Mischa Spoerri

www.poolarch.ch

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

Berchtold Lenzin, tájépítész

Architecnic Bau AG, helyszíni építésvezető

DSP AG, szerkezet tervezés

Kummer Management, a projekt tulajdonosok képviselői

MEGRENDELŐ(K): Zurlinden és Freiblick lakásszövetkezet

PÁLYÁZAT: 2002

TERVEZÉSI ÉS KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2002-2005

FUNKCIÓ(K): Két lakásszövetkezeti épület összesen 116 lakással

LEÍRÁS:

A feltűnő, hétemeletes lakóépület-komplexum Mittelleimbach egy telkét uralja és nem hagy kétséget a felől, hogy ez az a pont, ahol Zürich kezdődik. A két kompakt épület domború és redőzött tetejével tűnik ki, mely a terep vonalát követi és az adott telken megengedett legnagyobb magasságot éri el. A telek szélét is elfoglalják, a gyümölcsöskert számos fája veszi körül őket; a megőrzött füves terület parkként szolgál a lakók számára.

Különböző lakások állnak rendelkezésre. A legegyszerűbb típustól kezdve, az építészek ötven különböző alaprajzot készítettek. A lakások negyede duplex, melyek fecskefarkszerűen illeszkednek a többi lakáshoz. Ezen elrendezésnek köszönhetően egyetlen lépcsőházból emeletenként három, nagyméretű lakás érhető el. Mindegyik lakáshoz tekintélyes erkély tartozik, kivéve a legfelső és a legalsó szinteken találhatóakat, melyekhez tetőteraszokat és földszinti kiskerteket alakítottak ki.

A Minergie szabványoknak megfelelő és főként megújuló energiaforrásokat használó lakóépületet palatáblákkal vonták be. Az épület külső, hőhíd-mentes részének hőszigetelése, a kompakt design, illetve a bruttó és a nettó alapterület közti kedvező arány szintén hozzájárulnak az alacsony energiahatékonysági tényezőkhöz.

APARTMENT BUILDING LEIMBACHSTRASSE,
POOL ARCHITEKTEN, 2005

In Zurich Leimbach, the "Vista Verde" complex demonstrates how to build good quality and sustainable housing in an unattractive city border area with a low budget that provides more than 50 apartment layouts and also preserves the environment.

Photography Andrea Helbling

PROJECT: Residential development in Leimbachstrasse, Zürich-Leimbach

ARCHITECT(S): pool Architekten
Raphael Frei and Mischa Spoerri
www.poolarch.ch

OTHER PROJECT PARTICIPANTS:

Berchtold Lenzin, landscape architect

Architecnic Bau AG, site supervisors

DSP AG, structural planners

Kummer Management, representatives of the project owners

PROJECT OWNER(S): Zurlinden and Freiblick housing associations

COMPETITION: 2002

PLANNING AND CONSTRUCTION DATE(S): 2002-2005

FUNCTION(S): Two housing-association buildings containing 116 flats

PROJECT DESCRIPTION:

A striking, seven-storey residential complex grabs hold of the plot of land in Mittelleimbach and states without ambiguity: this is where Zurich starts. The two compact buildings stand out on account of their convex and folded roof line, following the terrain, and the exploitation of the maximum height permitted for that plot of land. They occupy the edge of the plot, surrounding the orchard with its numerous trees. The grassland, which has been kept, thus serves as a park for the occupants.

The available flat accommodation is varied. Starting with a single basic type of flat, the architects have developed fifty different ground plans. One quarter of the flats are duplex designs, which overlap and dovetail with the other flats. With this arrangement, three large flats per floor can be accessed by a single staircase. Each unit has a generous balcony, with the exception of the top and bottom-floor flats, which benefit from roof terraces and ground-level terraces respectively.

The housing development, which satisfies the Minergie standard and consumes energy predominantly from renewable sources, is finished in slate. The thermal insulation of the building shell that completely avoids heat bridges, the compact design and the beneficial ratio between gross and net floor areas also contribute to low energy coefficients.

VACHERON CONSTANTIN KÖZPONTI IRODA,
BERNARD TSCHUMI ARCHITECTS, 2005

Az óragyártó cég arculatát tükröződő, a projekt során az épület szerkezetét körülölelő és térbeli folytonosságot biztosító fém felületet alakítottak ki, miközben famembránnal beburkolták a széles és áttetsző belső teret.

Fotó: Yves André

PROJEKT NEVE: Vacheron Constantin központi iroda, Genf

ÉPÍTÉS(Z)EK):

Bernard Tschumi Architects

Bernard Tschumi, építész

Véronique Descharrières, társépítész

www.tschumi.com

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

Véronique Descharrières, építész, építésvezető, tervrajzok készítése és helyszíni építésvezetés

ARUP (Matt King) és SGI, statikai tanácsadó

Enerconom, HVAC épületgépészeti tanácsadó

Sherler, elektronikai tanácsadó

BCS, homlokzat

Michel Desvigne, tájépítészeti tanácsadó

ARUP, gépészeti tanácsadó

Dic Dauner, fafelületekkel kapcsolatos konzultáció

Ortech, építkezési adminisztráció

MEGRENDELŐ(K): Vacheron-Constantin, Richemont

PÁLYÁZAT: 2001

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2001-2005

FUNKCIÓ(K): Gyártó- és adminisztrációs központ

LEÍRÁS:

Az épület Svájc legrégebbi órakészítő cége gyártó- és adminisztrációs központjaként szolgál. Egy vékony, hajlékony boríték szolgált a koncepció alapjául. A külső felszín fém burkolatból áll, mely a szerkezetet fedi be, megemelve az épület nagyobb, többemeletes részét. A belső terekben fa burkolatot használtak. Az eredmény sima, precíz külső, illetve meleg, hívogató belső. A fokozatos kibomlásra alapuló építészeti dramaturgia nyomán az épület majdhogynem teljesen nyitottá válik. A boríték kinyílik, üdvözli az alkalmazottakat és a látogatókat, bőséges direkt fényt engedve be az északi oldalon, szűrt fényt a délin.

A fa és a fém boríték kontrasztjaként a fő közlekedőfelületek üvegből készültek. Például a többemeletes rész üveg átriumában több körbehaladó elem is található – gyaloghidak, körfolyosók, lépcsők, és egy lift, valamennyit üvegből kiviteleztek. Az irodaház egy mesterségesen kialakított, természetes fénnel megvilágított garázst rejtő lejtőre épült. A garázs fölött, a boríték alacsonyabb, sima részében békés, levegős belső udvar terül el az épület keleti részétől a nyugatiig. Az összefüggő fémbevonat folytonossága vizuális és funkcionális egységet kölcsönöz az épületnek, miközben a vállalati menedzsment, a design és a gyártás közti gördülékeny kapcsolatot tükrözi.

VACHERON CONSTANTIN HEADQUARTERS,
BERNARD TSCHUMI ARCHITECTS, 2005

In order to symbolize the watch manufacturer's image, the project presents a shiny metal sheet that wraps the building's structure and creates a spatial continuity, whilst a wooden membrane envelops the wide and transparent interior volumes.

Photography Yves André

PROJECT : Vacheron Constantin Headquarters, Plan-les-Ouates, Geneva

ARCHITECT(S): Bernard Tschumi Architects, Bernard Tschumi, architect
Véronique Descharrières, associate architect
www.tschumi.com

OTHER PROJECT PARTICIPANTS:

Véronique Descharrières. Architect, design planification and site supervision
ARUP (Matt King) and SGI, structural consultant
Enerconom, HVAC consultant
Sherler, electrical consultant
BCS, facade consultant
Michel Desvigne, landscape consultant
ARUP, mechanical consultant
Dic Dauner, wood consultant
Ortech, construction administration
PROJECT OWNER(S): Vacheron-Constantin, Richemont
COMPETITION: 2001
CONSTRUCTION DATE(S) : 2001-2005
FUNCTION(S): manufacture and administration offices

PROJECT DESCRIPTION:

This building serves as the manufacturing and administrative headquarters of the oldest watchmaking company in Switzerland. The concept for this building is based on the idea of a thin, flexible envelope. The exterior surface consists of a metallic sheet that covers the structure's geometry, lifting to create a larger multistory portion of the building. The interior is clad with wood veneer. The resulting space is sleek and precise on the outside, yet warm and inviting in the inside. The logic of unrolling makes the building appear almost unenclosed. The envelope opens to welcome workers and visitors, admitting ample direct light on the north side and filtered light on the south side.

In contrast to the wood and metal envelope, major movement vectors are made of glass. For example, in the multistory part of the building, a glass atrium contains several circulation elements-such as walkways, stairs, and an elevator-all made of glass. The building rests on an artificial dip in the landscape that houses a naturally lit parking garage. Above the garage, in the lower, flat section of the envelope, a tranquil, airy patio stretches through the building from east to west. The continuity of the monolithic metal cladding provides the building a visual and functional coherence, and suggests a fluid relationship between management, design, and production in the company operations.

ALPESI TÁJ

ALPINE

A HEGYVIDÉK – TERMÉSZETVÉDELMI
TERÜLET VAGY FENNTARTHATÓ
FEJLŐDÉS?

MOUNTAINS - NATURE RESERVE
OR SUSTAINABLE DEVELOPMENT?

Castor et Pollux, 2011. Photography Matthieu Gafsou.

DURRER LINGGI, Stockalper Tower, Gondo (VS), 2006. Photography Tom Bisig.

GION A. CAMINADA, House Walpen, Blatten (VS), 2002. Photography Lucia Degonda.

GION A. CAMINADA, Village development, Vrin (GR), 1992.

Photography Lucia Degonda.

MILLER & MARANTA, St. Gotthard Hospice, St. Gotthard (UR), 2009.

Photography Ruedi Walti.

PETER ZUMTHOR, Chapel Sogn Benedetg, Sumvitg (GR), 1988.

Photography Hans Danuser.

STOCKALPER TORONY,
DURRER LINGGI ARCHITEKTEN, 2006

Gondo falu 2000-ben, egy óriási földcsuszamlás következtében részben elpusztult, újjáépített tornya, alapos és nyílt átalakítás nyomán nyerte vissza eredeti állapotát, mely nyers betonfelületekkel ötvözi a tradicionális „pietra rasa” kőművesség módszereit.

Fotó: Tom Bisig

PROJEKT NEVE: A gondoi Stockalper torony újjáépítése

ÉPÍTÉSZEK:

Durrer Linggi Architekten, Richard Durrer és Patrik Linggi
www.dl-arch.com

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

Jürg Schmidt, építész

Matthias Werlen, munkafolyamatok tervezése

Fux AG, szerkezet tervezés

Demostene & Partner AG, elektronikai tervezés

Anton Imhof, gépészmérnök

ÉPÍTETŐ(K): Gondo közössége és a Stockalper Tower alapítvány

PÁLYÁZAT: 2001

TERVEZÉSI IDŐSZAK: 2003

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2004-2006

FUNKCIÓ(K): Hotel

LEÍRÁS:

2000 őszén kíméletlen időjárás sújtotta Gondo határfalut. Számos ház elpusztult, tizenhárman életüket veszítették.

Gondo új faluközpontjában alakították ki a falu főterét, alatta egy raktárat, valamint három épületet: a közösségi házat, egy lakóépületet és a Stockalper tornyot. Az extrém elhelyezkedés az Alpok egyik legszűkebb völgyében alapvető fontosságú szempont volt annak meghatározása szempontjából, hogy a faluban hol helyezték el az új épületeket. A katasztrófában meglátva a lehetőséget, a falu új központját a főter köré csoportosítva alakították ki. A korábban lineáris elhelyezkedésű település így találkozópontra lett. Az építmények körbezárják a közteret, és harmonizálnak a korábban is meglévő épületállománnyal és a topográfiával.

A Stockalper torony egyharmada pusztult el a katasztrófa során. Az újonnan hozzáépített kiegészítést úgy helyezték el, hogy illeszkedjen a megmaradt, tömör, természetes kőből álló, feltűnő falak háromrészletes szerkezetéhez. Az elpusztult részt üreges fallal helyettesítették, melyet hatalmas ablakok hangsúlyoznak, így referálva a torony környezetére. Ily módon nem korlátozzák az arányokkal kapcsolatos megfontolások az épület jelenlétét a falu új főterén.

Az anyaghasználat és a részletek kialakítása lehetővé teszi, hogy régi és új egységes egészzé olvadjon össze. A színezett és rücskös felületű látszóbeton kapcsolódik a „pietra rasa” falazat eredeti szilárdságához, így módon monolit tömeget alkot. A felszín textúrája felfedi a csupasz betont annak anyagi mélységében, és valódi textíliaszervezetet mutat. Az anyagok közti egyszerű átmenet, a közelmúlt hatásainak nyomai, még ha elmosódva is, de láthatóak maradnak.

STOCKALPER TOWER,
DURRER LINGGI ARCHITEKTEN, 2006

Partially destroyed by a huge landslide in 2000, Gondo's reconstructed landmark regains its original volume through a drastic and unconcealed renovation that combines the traditional « pietra rasa » stone masonry technique with raw concrete surfaces.

Photography Tom Bisig

PROJECT: Reconstruction of the Stockalper Tower in Gondo

ARCHITECT(S): Durrer Linggi Architekten
Richard Durrer and Patrik Linggi
www.dl-arch.com

OTHER PROJECT PARTICIPANTS:

Jürg Schmidt, architect

Matthias Werlen, works planner

Fux AG, structural designers

Demostene & Partner AG, electrical engineers

Anton Imhof, HVAC engineers

PROJECT OWNER(S): Commune of Gondo and Stockalper Tower foundation

COMPETITION: 2001

PLANNING: 2003

CONSTRUCTION DATE(S): 2004-2006

FUNCTION(S): Hotel

PROJECT DESCRIPTION:

The border village of Gondo was hit by severe weather in autumn 2000. Numerous houses were destroyed, and thirteen people lost their lives.

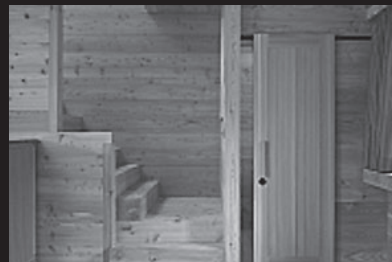
The new village centre of Gondo includes a village square, the storage room underneath it and the three buildings next to it: the community hall, a block of flats and the Stockalper Tower. The extreme location, in one of the narrowest valleys anywhere in the Alps, is a crucial aspect in considering where in the village to place the new buildings. In making an opportunity out of the disaster, the new village centre has been grouped around a village square. What used to be a linear village has thus been given a meeting place. The structures enclose the public space and harmonise with the older building stock and the topography.

One-third of the Stockalper Tower was destroyed as a result of the disaster. The newly added superstructure has been aligned to fit in with the striking, three-volume structure of the surviving solid natural-stone walls. A hollow wall has replaced the volume that was lost and is punctuated by large windows, creating a reference to the surroundings. In this way, the building is given a presence on the new village square that is not confined by considerations of scale.

The materialisation and detailing allow old and new to fuse together into a new whole. The exposed concrete, both coloured and bush-hammered, binds with the original substance of the pietra-rasa masonry, forming a monolithic body. The texturized surface shows up the bare concrete in its material depth, and it takes on veritable textile qualities. At the unpretentious transition between materials, the traces of recent effects remain visible, even if subtly blurred.

WALPEN HÁZ, GION A. CAMINADA, 2002

A falu épületeinek folytatásaként létrehozott ház a hagyományos, vörösfenyőből kialakított rönkszerkezet révén szabálytalan és szoborszerű szobaalaprakozatot hoz létre, miközben helyi kövekből, kavicsokból épített, masszív alapzaton nyugszik.

Fotó: Lucia Degonda

PROJEKT NEVE: A Walpen család nyaralója

ÉPÍTÉSZEK:

Gion A. Caminada

Architekturbüro

www.vallumnezia.ch

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

Francesco Forcella, építész

Thomas Stettler, építész

Conzett, Bronzini, Gartmann AG, építőmérnökök

Rolf Bachofner, befejező munkálatok

Marcel Escher, helyszíni építésvezető

MEGRENDELŐ(K): Ruth és Armin Walpen

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2002

FUNKCIÓ(K): Lakóház

LEÍRÁS:

A Walpen család nyaralója a Felső-Valais-ban fekvő Blatten falu történelmi központjában található. A környék nyaralóira az jellemző, hogy erős kő alapokra két szintet építenek vörösfenyő rönkgerendákból. Jelen projekt esetében az építész először a környék ilyen típusú épületeiből nyert inspirációt, majd a Valais-i nyaralók modern, egyéni verzióját alakította ki.

A gerendaház részben egy dombszerűen kialakított sziklán, részben egy, eredetileg a falu patakjából gyűjtött kövekből épített alapon nyugszik. A masszív faszervezet úgy néz ki, mint a falu többi épülete, kis ablakai azonban mellőzik a jellemző ablakrácsokat.

Elrendezés szempontjából a ház a hagyományos hármass felosztást veszi alapul. A program legfontosabb zónáját a szerkezet központi része alakítja ki, itt található a konyha és a nappali. Ez utóbbiból lehet eljutni a többi szobába.

A kompakt faszervezet hangsúlyosan van jelen az épület belső terében, játékos átmeneteket és drámai szobaalaprakozatot alkot. Kívülről lehetetlen megállapítani a belső tér összetettségét, de a központi és a kiegészítő szobák közti különleges térbeli hierarchiának sincsen semmilyen látható nyoma a homlokzaton.

A hagyományos, farönkök összeillesztésén alapuló építési megoldás lehetővé tette az építész számára, hogy egy plasztikus koncepciót három-dimenziósan alakítson ki, egy olyan faszervezet létrehozásával, mely illeszkedik a történelmi városközpont építészeti arculatába.

HOUSE WALPEN,
GION A. CAMINADA, 2002

Built in the continuity of the village houses, this traditional log-on-log construction made of larch wood provides uneven and sculptural room layouts and rests upon a massive foundation composed of local rubble stones.

Photography Lucia Degonda

PROJECT: Walpens' holiday house

ARCHITECT(S): Gion A. Caminada Architekturbüro
www.vallumnezia.ch

OTHER PROJECT PARTICIPANTS:

Francesco Forcella, architect

Thomas Stettler, architect

Conzett, Bronzini, Gartmann AG, civil engineers

Rolf Bachofner, finishing

Marcel Escher, site supervisor

PROJECT OWNER(S): Ruth and Armin Walpen

CONSTRUCTION DATE(S): 2002

FUNCTION(S): House

PROJECT DESCRIPTION:

The Walpens' house in the village of Blatten in the Upper Valais is located in the historic centre of the village. The typical local chalets have an impressive stone base and two upper floors built log-on-log in larch wood. For this project, the architect first sought inspiration from those buildings, but then went on to develop a modern, individual version of the Valais chalet.

The timber house rests partly on a humped rock and partly on a plinth made up of a pile of stones originally collected from the village stream. The solid log-on-log structure looks like the other buildings in the village, but the small windows inserted in it dispense with the typical window bars.

Organizationally, the house is divided up in accordance with the traditional three sections. The most important zone in the program is formed by the centre of the structure, which accommodates the kitchen and living room. From the latter, however, there is access to all the other rooms.

The compact timber structure is also very much present in the interior of the house and provides playful transitions and dramatic room layouts. From the outside of the house, it is impossible to guess the complexity of its interior, and there is no visible sign in the façade of the particular spatial hierarchy between the principal rooms and the ancillary ones.

The use of the conventional log-on-log building technique has made it possible for the architect to develop a plastic concept in three dimensions and, at the same time, to create a typical timber structure that fits in with the architecture of the historic village centre.

VILLAGE DEVELOPMENT,
GION A. CAMINADA, 1992

Vrin falu modellként szolgál a fenntartható vidékfejlesztés területén, mely nem pusztán építészeti beavatkozást jelent, hanem figyelembe veszi a társadalmi, a politikai, a gazdasági és a kulturális szempontokat is, miközben megóvjva a hagyományos épített környezetet.

Fotó: Lucia Degonda

PROJEKT NEVE: Vrin falu teljes átépítése, Vrin, Val Lumnezia

ÉPÍTÉS(Z)EK):

Gion A. Caminada

Architekturbüro

www.vallumnezia.ch

ÉPÍTETŐ(K): Vrin falu közössége

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

Pro Vrin Alapítvány

Községi hatóság

Területfejlesztési szövetség (alapítás éve 1982)

Graubünden kanton történelmi épületei és műemlékei védelmének irodája (Műemlékvédelem)

TERVEZÉSI IDŐSZAK KEZDETE: 1982

FUNKCIÓ(K): Egy falu általános fejlesztése

LEÍRÁS:

Vrin falu Val Lumnezia felső végében fekvő, érintetlen, hegyvidéki gazdaságokat működtető, 280 lakost számláló, kis település. A közösség (közigazgatási egység) a falu és négy tanya lakóiból tevődik össze. Gion A. Caminada, a falu építésze, aki egyben a polgármester-helyettes és a beruházásokért felelős bizottság vezetője is, vázolta fel a fejlesztés alaptervét, melynek része volt a lakosság megtartására és a mezőgazdasági szervezet fenntartására vonatkozó stratégia is.

A Vrinben megvalósított projekten a helyi építési technikákat új designnal és módszerekkel kombinálták, továbbá figyelembe vették a falu általános történelmi képét is. Ennek egyik példája a település nyugati végében felállított többfunkciós csarnok, melynek révén az iskola egy praktikus, fagerenda épülettel egészült ki.

Az öreg, fagerenda pajtákát nem bontották le vagy alakították át nyaralóvá, hanem a jelenlegi szükségleteknek megfelelően építették át. Maga Caminada vizsgálta meg a régi pajták és istállók átalakításának lehetőségeit egy mezőgazdasági fejlesztésekkel kapcsolatos tanulmánnyal összefüggésben. Mind esztétikai, mind gazdasági okokból, az egyetlen hely, ahol új tehén-istállókat lehet felállítani, a falu temploma alatti, külön erre a célra kijelölt terület.

Gion A. Caminadát határozottan foglalkoztatják a hagyományok, a funkcionalitás és az esztétikum, tevékenységének alapját a lokális tartalom és a helybéli lakosok adják.

VILLAGE DEVELOPMENT,
GION A. CAMINADA, 1992

Vrin village offers a model for sustainable rural development that is not limited to a set of architectural interventions, but also takes account of social, political, economic and cultural aspects and preserves the traditional built environment.

Photography Lucia Degonda

PROJECT: Total renewal of the village of Vrin, Val Lumnezia

ARCHITECT(S): Gion A. Caminada, Architekturbüro

www.vallumnezia.ch

PROJECT OWNER(S): Commune of Vrin

OTHER PROJECT PARTIES:

Pro Vrin foundation

Communal authority

Land-improvement society (founded 1982)

Canton Graubünden's office for the preservation of historic buildings and monuments (Denkmalpflege)

START OF PLANNING: 1982

FUNCTION(S): General development of a village

PROJECT DESCRIPTION:

Vrin is located at the top end of the Val Lumnezia and is a small, intact mountain-farming village with 280 inhabitants. The commune (political unit) is comprised of the village per se plus four hamlets. As head of the building committee and deputy mayor, the village architect, Gion A. Caminada, drew up a development master plan, including strategies to encourage inhabitants not to leave the village and to maintain its agricultural organisation.

The projects for Vrin combine local construction techniques with new design and production methods and also give consideration to Vrin's overall historic appearance. One example of this form of production is the multifunctional hall at the western end of the village, which has added a practical timber building to the school complex.

Old timber sheds have not been demolished or converted for use as holiday houses, but were adapted to meet current needs instead. The possibilities for upgrading the old sheds and stables were examined by Caminada himself in the context of a study into agricultural development. The only place where it is permitted to erect new cowsheds is in the zone planned for such buildings below the village church – for both aesthetic and economic reasons.

Gion A. Caminada's production is firmly rooted in both local matter and local people and displays a massive interest for tradition, functionality and aesthetics.

ST. GOTTHARD MENEDÉKHÁZ,
MILLER & MARANTA, 2009

Az alpesi átkelő történelmi és lokális kontextusa adja ezen átépítési program háttérét, mely tisztelettel kezeli a menedékház eredeti építészeti kvalitásait és napjaink elvárásaihoz igazítja őket.

Fotó: Ruedi Walti

PROJEKT NEVE: A Gotthard-hágó történelmi menedékházának átépítése

ÉPÍTÉSZ(EK):

Miller & Maranta

Quintus Miller és Paola Maranta

www.millermaranta.ch

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

CAS Architekten, építésvezetők

Conzett Bronzini Gartmann, építőmérnökök

Rolf Bachofner, építőmérnök

MEGRENDELŐ(K): Fondazione Pro San Gottardo

PÁLYÁZAT: 2005

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2005-2009

FUNKCIÓ(K): Hotel

LEÍRÁS:

A Gotthard-hágót a svájci Alpok egyik legfontosabb átkelőjének tartják. A régi menedékház építészeti lehetőségei nem csupán a hegyi klíma keménységének kitett szerkezet impozáns méreteiben, hanem a délnek néző, kis ablakokkal teletűzdelt fő homlokzatban is kifejezésre jutnak. Az átépítés célja az épület különleges jegyeinek hangsúlyozása és új kronológiai réteggel való felruházása volt, miközben a megfelelő módszerek alkalmazásával a történelmi műemlék-jelleg megőrzése is megvalósulhatott.

Az épületen végzett munka része volt a nem eredeti elemek eltávolítása és az eredetik megerősítése, mely összefonódott azzal a vágygal, hogy megőrizték a menedékház történelmi jelentőségét és építészeti formáját.

A kápolna és a menedékház egészen mostanáig két külön épület volt, az átépítés során egyetlen, hatalmas fémlemeztető alá kerültek, miközben az épület új, hotel funkcióját a kis ablakok jelenléte hangsúlyozza. A fő homlokzat kialakítása egy emelettel feljebb kerülve kiemeli a letűnt évszázadok különböző kőzetrétegeit. Ezt hangsúlyozza a modernebb ablakok kialakítása a már korábban is meglévők mellett.

A huszadik század elején kialakított belső szerkezetet alapjaiban változtatták meg annak érdekében, hogy modern hotelt tudjanak működtetni az épületben. A projekt során tehát az első szint teljes belső szerkezetének lebontása mellett megőrizték a homlokzatot.

ST. GOTTHARD HOSPICE,
MILLER & MARANTA, 2009

The historical and local context of the alpine pass provides the backdrop to this renovation program that respects the hospice's original architectural qualities and adapts them to today's accommodation requirements.

Photography Ruedi Walti

PROJECT: Rearrangement of the historical hospice at the top of the, Gotthard Pass

ARCHITECT(S): Miller & Maranta, Quintus Miller and Paola Maranta
www.millermaranta.ch

OTHER PROJECT PARTICIPANTS:

CAS Architekten, construction managers

Conzett Bronzini Gartmann, civil engineers

Rolf Bachofner, civil engineer

PROJECT OWNER(S): Fondazione Pro San Gottardo

COMPETITION: 2005

CONSTRUCTION DATE(S): 2005-2009

FUNCTION(S): Hotel

PROJECT DESCRIPTION:

The Gotthard Pass is considered to be one of the most important high-Alpine crossings in Switzerland. The architectural potential of the ancient hospice is displayed not only through the commanding expression of the structure's sheer size, which is exposed to the harshness of the mountain climate, but also through the appearance of the main façade, facing due south, with its tiny windows. The aim of the restructuring project has been to accentuate the building's specificities and to add a new chronological layer to it, whilst respecting the historic monument, thanks to the use of appropriate means.

The work performed on the edifice includes the removal of non-original elements and the reinforcement of the local building inputs, in combination with the desire not to compromise its historic importance and its architectural shape.

The chapel and the hospice, which had been two separate parts up until the present, have now been brought together under a single large sheet-metal roof, while the building's new function as a hotel is stated through the presence of small windows. The configuration of the principal façade, now one floor higher, brings out the different strata from past centuries. This fact is underscored by the addition of more modern windows alongside those that were already there previously.

The internal structure, dating from the beginning of the twentieth century, has undergone massive transformations to make it suitable for managing a hotel the modern way. The project has thus envisaged the demolition of the internal structure at first-floor level, although the façades are to be kept.

**SOGN BENEDETG KÁPOLNA,
PETER ZUMTHOR, 1988**

A szentély egy kortárs objektum, mely levélformát követő alakjának és a fa alapanyagoknak köszönhetően, szoros kapcsolatot teremt a történelmi, építészeti archetípusokkal és a helyi közösséggel.

Fotó: Hans Danuser

PROJEKT NEVE: Sogn Benedetg kápolna, Sumvitg

ÉPÍTÉS(Z)EK:

Zumthor Peter & Partner,
Peter és Annalisa Zumthor-Cuorad, Haldenstein

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

Reto Schaufelbühl, építész

Valentin Bearth, építész

Jürg Buchli, építőmérnök

MEGRENDELŐ(K): Fundaziun Sogn Benedetg és Vischnanca da Sumvitg

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 1985-1988

FUNKCIÓ(K): Kápolna

LEÍRÁS:

A legelők által körülölelt kápolna a Sogn Benedetg falu feletti hegyen épült. A hagyományoknak megfelelően a karzat keletnek néz, és régi ösvény vezet a bejáráshoz.

Eltérve a szokásos gyakorlattól, mely szerint az istentisztelet helye kőből épül és fehérre festik, az építészek a környék tradicionális építőanyagából, fagerendákból felállított épület mellett döntöttek. Hasonlóan a régi egyházi épületekhez, a kápolnának jellegzetes az építészeti formája és az elhelyezése, ami megkülönbözteti az összes világi épülettől.

Az épület egyetlen térből áll, melynek külső megjelenése összhangban van belső elrendezésével. Ugyanakkor a kecses megjelenésű, levélalakú szerkezet a korábbi templomok főhajójára emlékeztető, lekerekített belső teret zár közre.

A gerendákból kialakított törzs, a homorú deszkapadló és a hozzárögzített támasztógerendák hajó érzetét keltik. A kápolna teteje merev, tetőgerendákból álló keretből készült, melynek alakja egy levél vagy egy hajó bordázatának struktúráját utánozza.

Ezen modern, ugyanakkor tradicionális egyházi építményhez tartozik egy, a kápolnától különálló és az égbolt felé mutató harangláb is.

CHAPEL SOGN BENEDETG,
PETER ZUMTHOR, 1988

The sanctuary is a contemporary object that establishes strong relationships with historical architectural archetypes and the local community by designing a leafshaped church made up entirely of wood.

Photography Hans Danuser

PROJECT: Sogn Benedetg Chapel

ARCHITECT(S):

Zumthor Peter & Partner, Peter and Annalisa Zumthor-Cuorad, Haldenstein

OTHER PROJECT PARTICIPANTS:

Reto Schaufelbühl, architect

Valentin Bearth, architect

Jürg Buchli, civil engineer

PROJECT OWNER(S): Fundaziun Sogn Benedetg and Vischnanca da Sumvitg

CONSTRUCTION DATE(S): 1985-1988

FUNCTION(S): Chapel

PROJECT DESCRIPTION:

The chapel is located on a mountain above the village of Sogn Benedetg and is surrounded by meadows. In line with traditional practice, its choir faces eastwards, and an ancient path leads up to its entrance.

Instead of the conventional practice for a place of worship built of stone and coloured white, the architects decided in favour of a timber building, timber being the region's traditional building material. Like the old ecclesiastical buildings, the chapel has a specific architectural form and a special topographic position, distinguishing it from all the secular buildings.

The building is comprised of one single-room volume, whose external appearance corresponds to its internal arrangement. The leaf-shaped structure with a slender exterior, however, conceals a rounded off inside space that is reminiscent of the naves of older religious buildings.

The timber body with the concave planked floor and the floor-mounted timber supports looks like a boat. The chapel roof is made of a frame with rigid joists whose shape imitates the structure of a leaf or the ribs of a boat.

This modern yet traditional religious building also has an external belfry, a timber frame with rigid joists which is detached from the chapel and points to the heavens.

URBÁNUS KÖRNYEZET

A VÁROSOK SŰRŰJE A JÖVŐ
FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSÉNEK
HELYSZÍNE?

URBAN

IS URBAN DENSITY THE FUTURE
OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT?

metropolitan zurich, 2003. Photography Luca Zanier/blink design.

:MLZD, Titan – Extension of the Historical Museum, Bern (BE), 2009. Photography Alexander Gempeler.

BUCHNER BRÜNDLER ARCHITEKTEN, Volta Center, Basel (BS), 2010. Photography Ruedi Walti.

CHRISTIAN KEREZ, School Leutschenbach, Zurich (ZH), 2009. Photography Milo Keller.

DIENER & DIENER, Novartis Campus – Forum 3, Basel (BS), 2005. Photography Ruedi Walti.

EM2N, IM VIADUKT: Refurbishment Viaduct Arches, Zurich (ZH), 2010. Photography Roger Frei.

GIGON/GUYER, Swiss Prime Tower, Zurich (ZH), 2011. Photography Thies Wachter.

PATRICK GMÜR/JAKOB STEIB, Apartment Building PaulClairmontstrasse, Zurich (ZH), 2006. Photography Roger Frei.

**VOLTA BEVÁSÁRLÓKÖZPONT,
BUCHNER BRÜNDLER ARCHITEKTEN, 2010**

Az építészeknek sikerült egy multifunkcionális, a városi kontextusra hatékonyan reagáló központot létrehozniuk. Az épület az élénk látszóbeton homlokzatokból fakadóan erős identitással van jelen az újonnan kialakított urbánus közegben.

Fotó: Ruedi Walti

PROJEKT NEVE: Volta bevásárlóközpont, Bazel

ÉPÍTÉSZ(EK):

Buchner Bründler AG
Daniel Buchner és Andreas Bründler
www.bbarc.ch

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

Implenia Generalunternehmung AG, fővállalkozó
Dipol/Westpol, tájépítész

ÉPÍTETŐ(K): The Real Project AG

PÁLYÁZAT: 2005-2006

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2010

FUNKCIÓ(K): Bevásárlóközpont, lakó és kereskedelmi egység

LEÍRÁS:

A projektet egy változó megjelenésű épületszerkezetként értelmezték – alapvetően tömör és feltűnő, mégis képes a változásra és az alkalmazkodásra annak érdekében, hogy válaszokkal szolgáljon a városi környezettel kapcsolatos számos kérdésre. A plasztikusan formázott kocka a hangsúlyos élek és a lágy forma között ingadozik. Ez a kettősség az épület bizonyos tereiben feszült atmoszférát teremt.

Az épület kúpszerűen vágott frontja vitalitással teli mozgalmasságot kölcsönöz az állomás terének, mely a közösségi élet körforgalmává alakul. Pörgés és mozgás az alapja a lakónegyedbe való átmenetnek. Ugyanakkor az épület szegélye a nyitottság gesztusát teremt meg és ellensúlyozza a Luzernerringbrücke gáthatását.

A Rajna felől a legyezőként szétnyíló és nyílt térbe torkolló Voltastrasse-n át megközelíthető épületet igazi drámai, központi elemként rendezték el. Mindegyik oldalán végig lehet sétálni, a lakások és a további üzletek bejáratait a Voltastrasse mentén alakították ki, azzal a céllal, hogy a szabad terek koncepciójával párhuzamosan vonzó utcai közeget teremtsenek. A belső terek könnyedén csatolhatók a bevásárló és szolgáltató részekhez.

A kínált lakórészek változatossága, a több irányba néző lakások és a tekintélyes méretű erkélyek rendkívül vonzó életstílust biztosítanak az urbánus környezetben. A területet mindkét oldalról fák övezik.

VOLTA CENTER,
BUCHNER BRÜNDLER ARCHITEKTEN, 2010

The architects have succeeded in establishing a center for this newly developed urban area by creating a multifunctional monolith with a strong identity that responds efficiently to the urban context as a result of its volumetric development and its bright, exposed concrete facades.

Photography Ruedi Walti

PROJECT: Volta Center, Basel

ARCHITECT(S): Buchner Bründler AG, Daniel Buchner and Andreas Bründler
www.bbarc.ch

OTHER PROJECT PARTICIPANTS:

Implenia Generalunternehmung AG, general contractors

Dipol/Westpol, landscape architects

PROJECT OWNER(S): The Real Project AG

COMPETITION: 2005-2006

CONSTRUCTION DATE(S): 2010

FUNCTION(S): Shopping centre, residential and commercial block

PROJECT DESCRIPTION:

The project has been understood as a building structure with a changing face – essentially solid and striking, and yet capable of modification and adaptation in order to be able to furnish replies to the many different concerns of the urban environment. The plastically shaped cube oscillates between a hermetic cut and a soft shape. In this ambivalence, the building succeeds in creating a charged atmosphere in its specific spaces.

The conically cut front end of the building induces a movement of vitality on the station square. The station square becomes the roundabout of public life. Rotation and movement form the transition into the residential district. At the same time, the building's undercut generates a gesture of openness and offsets the barrier effect of the Luzernerringbrücke.

The principal line of access from the Rhine widens like a fan in Voltastrasse and then gives way to the open square. The building has been dramatically stage-managed as a centrepiece. It is possible to walk along all sides of it, and entrances to the flats and other shops have been arranged along Voltastrasse, with a view to creating an attractive street space along with the chosen concept of free spaces. It is possible for the spaces on the inside to be assigned flexibly to the shopping and services zones.

The diversity of the residential accommodation on offer, with flats facing in more than one direction, and the generously dimensioned balconies, guarantees a very attractive living quality with an urbane character. The two courtyards are lined with wood on all sides.

**LEUTSCHENBACH ISKOLAÉPÜLET,
CHRISTIAN KEREZ, 2009**

Az áttetsző üvegkocka acélkeret-szerkezete átstrukturálja az iskola térbeli elrendezésének programját. A terek vertikális elhelyezésével, melynek során a tornaterem az épület legtetejére került, sikerült megőrizni a nagy parkot.

Fotó: Milo Keller

PROJEKT NEVE: Leutschenbach iskolaépület, Zürich

ÉPÍTÉS(Z)EK:

ChristianKerez Architect
www.kerez.ch

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

Christian Scheidegger, projektépítész
4d Landschaftsarchitekten AG, tájépítészet
BGS Architekten, helyszíni építésvezetés
Dr. Schwartz Consulting AG, építőmérnökök
dsp Ingenieure & Planer AG, építőmérnökök
gkp Fassadentechnik AG, homlokzattervezés
BAKUS, építőmérnökök

ÉPÍTETŐ(K): Zürich városa, Ingatlanmenedzsment, Oktatási és Sport Osztály képviseletében
Zürich városának Építési Irodája

PÁLYÁZAT: 2002

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2005-2009

FUNKCIÓ(K): Iskolaépület, osztályterem, két tornaterem, többfunkciójú előtér, kintin, könyvtár, óvoda, műhelyek és közösségi terek

LEÍRÁS:

A telek tágasságának megőrzése érdekében az épület belső tereit a lehető legkisebbre csökkentették és egymás fölé helyezték, a közösségi funkciókat ellátó terek a félemeletekre kerültek. Az osztálytermeket a háromszintes acélkeret-szerkezetben alakították ki, a közel azonos magasságú tornatermet egy, az osztályterem blokkjában találhatóhoz hasonló, összefüggő keretszerkezet veszi körül. Mindennek az eredménye nem egy osztatlan iskolaépület tetején kialakított tornaterem, hanem egy több szinten összekapcsolódó szerkezet.

A földszinten az épülete lehető legkisebb területet foglalja el. Az osztályterem blokkjának teljes homlokzati területe az ötödik emeletről lenyúló keretszerkezeten függ, és egy több mint tíz méterrel a játszótér fölé nyúló tetőt alkot. Az iskolaépületnek nincsenek folyosói: az osztályterem hatalmas pihenőtérbe nyílnak, melyeket oktatási célokra is lehet használni. Az építményt két osztály-szintre bontó óriási lépcsőházat ugyancsak egybeolvasztották ezen pihenő-osztályterem területtel. Az ötödik emeleten a két, különböző irányokban fölfelé haladó lépcsőház egy hatalmas előcsarnokban fut össze, melyen keresztül elérhető valamennyi közösségi tér, mint például az auditorium és a könyvtár. A tornaterem mint a legnagyobb tér koronázza meg az egész épületet.

Ezek az egymás fölött elhelyezett terek mind alapterület, mind magasság tekintetében különböznek egymástól. Ugyanazon átfogó térbeli és építészeti koncepciónak a különböző megjelenéseit alkotják.

SCHOOL LEUTSCHENBACH,
CHRISTIAN KEREZ, 2009

The steel framework construction of this transparent glass cube reorganizes the school's spatial program through a vertical stacking of the volumes that places the gym at the top of the building and preserves the generous park.

Photography Milo Keller

PROJECT: Leutschenbach school building, Zürich

ARCHITECT(S): Christian Kerez, Architect
www.kerez.ch

OTHER PROJECT PARTICIPANTS:
Christian Scheidegger, project architect
4d Landschaftsarchitekten AG, landscape architects
BGS Architekten, site supervisors
Dr. Schwartz Consulting AG, civil engineers
dsp Ingenieure & Planer AG, civil engineers
gkp Fassadentechnik AG, facade engineers
BAKUS, civil-engineering physics

PROJECT OWNER(S): City of Zurich, Real-estate management, Education and Sports Department, represented by the City of Zurich's Buildings' Office

COMPETITION: 2002

CONSTRUCTION DATE(S): 2005-2009

FUNCTION(S): School building, classrooms, double gymnasium, multipurpose hall, canteen, library, kindergarten, workshops and common rooms

PROJECT DESCRIPTION:

In order to preserve the expansiveness of the site, all the interior spaces of the building were reduced to the lowest common denominator and stacked atop one another, with public functions accommodated in mezzanines. The classrooms are housed in a three-story steel-framed structure; the gymnasium, of approximately the same height, is surrounded by a continuous frame structure resembling that of the classroom block. The result is not merely a gymnasium on top of an undivided school building, but a structure that consists of repeating references on multiple levels.

On the ground floor, the building is reduced to a minimal core area. The entire façade area of the classroom block hangs from the projecting frame structure of the fifth floor, and forms a roof extending more than ten meters out over the playground. The school building has no hallways: all the classrooms lead to large recreational areas that can also be used for teaching activities. The large stairway dividing the school into two class levels is likewise incorporated into this recreational-and-classroom area. On the fifth floor, two stairways running upward in opposite directions meet at a large foyer which provides access to all the public areas, such as the auditorium and library. The gymnasium, the largest space, crowns the whole building.

These spaces, stacked above one another, vary in expanse and height. They constitute differing formulations of the same overall spatial and architectural concept.

NOVARTIS IRODAPARK, FORUM 3,
DIENER & DIENER ARCHITEKTEN,
HELMUT FEDERLE, GEROLD WIEDERIN, 2005

A baseli Novartis irodapark első egységéként felépült „Forum 3” esztétikus és funkcionális munkahelyi környezetet teremt, irodai „tájakkal” és többrétegű, színes üveghomlokzattal.

Fotó: Ruedi Walti

PROJEKT NEVE: „Forum 3” irodaház a Novartis irodaparkban, Fabrikstrasse, Bazel

ÉPÍTÉS(Z)EK):

Diener & Diener Architects
Roger Diener, Dieter Righetti és Andreas Rüedi
www.dienerdiener.ch

A KONZORCIUM TAGJAI:

Helmut Federle, művész
Gerold Wiederin, építész

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

Vogt Landschaftsarchitekten AG, tájtervezői feladatok
Licht Kunst Licht GmbH, világítástervezés

MEGRENDELŐ(K): Novartis Pharma AG

TERVEZÉSI IDŐSZAK: 2002

PÁLYÁZAT: 2002

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2003-2005

FUNKCIÓ(K): Irodaház

LEÍRÁS:

Az irodapark első új épületének megtervezésével megbízott építészkonzorcium feladata szerint a kész munkának meg kellett testesítenie a kutatási innovációt, továbbá az alkalmazottaknak a Novartis Pharma iránti elkötelezettségét is. A háromrétegű üvegből kialakított homlokzat a foszforeszkáló színeknek, az áttetszőségnek és a króm rudakra függesztett üvegtárgyak tükröződésének köszönhetően, különleges megjelenést kölcsönöz az amúgy egyszerű kockaszerkezetnek. Ahogy a fényhatások változnak, az épület ablaknak tűnik, az ablakok pedig az épület törzsének.

A cél az, hogy a munkakörnyezetnek kölcsönzött funkcionális és esztétikai formán keresztül az új épület biztos kapcsolatot jelentsen a kommunikáció és a kreativitás, illetve az új irodapark között. A hajlított fa lépcsőház egyetlen egységbe fogja össze a négy felső szintet, ahol amerikai iroda, tárgyalók, pihenőhelyek, valamint a sarkokon erkélyek találhatóak. A földszinten tágas előcsarnok vezet a konferenciatermekhez és az étteremhez, mely tolóajtókon keresztül néz a térre (fórum) és az egész irodapark gyülekezőhelyeként funkcionál.

Az épület klasszikus elemeit úgy állították össze, hogy szerves egészet alkossanak, mely hatását a belső terekből kifelé haladva fejti ki. A dolgozó emberek számára kialakított építészeti terekkel szembeni alapvető elvárásokkal kapcsolatos kérdésekre egy olyan formai választ adtak, mely úgy helyezi el az egyéneket a munkacsoportjukban, ahogyan az épület helyezkedik el az irodapark és a város összefüggésrendszerében. Az eredmény az egyéni és a kollektív tevékenységek között arányosan megosztott tér, a logikus gondolkodás és érzelmek tere.

NOVARTIS CAMPUS - FORUM 3,
DIENER & DIENER ARCHITEKTEN,
HELMUT FEDERLE, GEROLD WIEDERIN, 2005

The building "Forum 3", which is the first realization of the Novartis Campus in Basel, offers an aesthetic and functional work environment with a wide variety of office landscapes and a multilayered and colorful glassfacade.

Photography Ruedi Walti

PROJECT: "Forum 3" office block on the Novartis Campus, Basel

ARCHITECT(S): Diener & Diener Architects, Roger Diener, Dieter Righetti and Andreas Rüedi
www.dienerdiener.ch

OTHER MEMBERS OF THE CONSORTIUM: Helmut Federle, artist, Gerold Wiederin, architect

OTHER PROJECT PARTICIPANTS: Vogt Landschaftsarchitekten AG, landscape planners
Licht Kunst Licht GmbH, light planners

PROJECT OWNER(S): Novartis Pharma AG

PLANNING: 2002

COMPETITION: 2002

CONSTRUCTION DATE(S): 2003-2005

FUNCTION(S): Office block

PROJECT DESCRIPTION:

The remit entrusted to the architectural consortium in designing the first new building to be erected on the campus was to produce a work that would embody the innovation of research and the commitment of the employees working for Novartis Pharma. The three-layered glass façade bestows a particular expression on what is basically a simple cubic structure, thanks to luminescent colors, transparency and the reflection of the glass objects suspended from chromium bars. As the effects of the light change, it seems as if the building is a window and as if the window is the body of the building.

The intention is for the new building to anchor communication and creativity firmly on the new campus through the functional and aesthetic shape it gives to the working environment. A curved wooden staircase makes a single unit out of the four upper levels, with open-plan workplaces, meeting locations and retreats and balconies around the edges. On the ground floor, a spacious vestibule leads to the conference rooms and a restaurant, which opens out onto the forum (square) through sliding doors and is a gathering place for the whole campus.

The building's classical elements have been fitted together to form a whole, which develops its effect equally from the inside and outside. Responding to the question regarding the essential conditions of architectural space for people at work has resulted in a shape which assigns positions to the individual employees relative to their teams in the same way as the building is positioned relative to the campus and the city. It creates a place for logical thought and feelings that is propitious for individual and collective activities.

IM VIADUKT: VIADUKTÍVEK FELÚJÍTÁSA, EM2N, 2010

Az „IM VIADUKT” projekt felújítja és megőrzi a városi infrastruktúra egy fontos darabját; olyan összekötő és lineáris építményt alakít ki, mely kulturális, szabadidős és kereskedelmi tevékenységek kínálatán keresztül teszi vonzóbbá a környező területeket.

Fotó: Roger Frei

PROJEKT NEVE: Viaduktívek felújítása, Zürich

ÉPÍTÉS(EK):

EM2N

Architekten AG

Mathias Müller, Daniel Niggli, Marc Holle, Claudia Peter, Tanja Schmid

www.em2n.ch

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

b+p Baurealisation, helyszíni építésvezető

WGG Schnetzer Puskas, építőmérnökök

Schweingruber Zulauf, tájépítészet

ÉPÍTETŐ(K): PWG alapítvány

PÁLYÁZAT: 2004

TERVEZÉSI IDŐSZAK: 2005-2008

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2008-2010

FUNKCIÓ(K): Kereskedelmi és szolgáltató egységek, atelier-k, műhelyek, üzletek, piaccsarnok, éttermek és bölcsőde

LEÍRÁS:

A projekt két alapvető kérdést vizsgál. Hogyan alakítható át a városi infrastruktúra egy védett darabja oly módon, hogy az urbánus környezet szerves részévé váljon? Hogyan lehet kedvező költségvetéssel építkezni ma Svájcban, amikor az energia, a higiénia és a tűzvédelem kapcsán egyre szigorodnak az előírások, illetve egyre nő az igény a komfort és kényelem iránt?

A viadukt több mint egy híd. Emberi erőfeszítés emelte hegysorként jelenléte a városban a tájkép, a topográfia része. A mérnöki építmény eredetileg vasúti síneknek adott helyet, ma pedig egyenes vonalú parkként funkcionálna, kulturális, munka és pihenő területként. A viadukt átalakítása az urbánus fejlesztések két meghatározó aspektusát emeli ki. Egy toladó akadály összekötő szerkezetté alakul, és a szomszédos terek értéke megnő. A viaduktból nagyszabású hálózati gépezet és lineáris épület lesz. Ezen kettősség az alapvető minőségben és az építészeti vezérmotívumban manifesztálódik, mely a viaduktszerkezetet új funkciókkal kívánja összekapcsolni.

Ezen folyamatban a jellegzetes Küklopsz falak jelennek meg központi, a hangulatot meghatározó elemként. Az új szerkezeteket tudatosan tartották meg visszafogottnak, hangsúlyozva a meglévő ívek központi szerepét. Ami pedig a belsőépítészeti kérdéseket illeti, a jövőbeli bérlők választhatnak a rendelkezésre álló elemek közül, de szabadon kialakíthatják saját terület is.

IM VIADUKT: REFURBISHMENT VIADUCT
ARCHES, EM2N, 2010

The project "IM VIADUKT" rehabilitates and preserves an important piece of urban infrastructure and creates a linking and linear structure that makes the surrounding area more attractive by offering spaces for cultural, recreational and commercial activities.

Photography Roger Frei

PROJECT: Refurbishment of viaduct arches, Zurich

ARCHITECT(S): EM2N, Architekten AG, Mathias Müller, Daniel Niggli, Marc Holle, Claudia Peter, Tanja Schmid, Zürich
www.em2n.ch

OTHER PROJECT PARTICIPANTS:

b+p Baurealisation, site supervisors

WGG Schnetzer Puskas, civil engineers

Schweingruber Zulauf, landscape architects

PROJECT OWNER(S): PWG foundation

COMPETITION: 2004

PLANNING: 2005-2008

CONSTRUCTION DATE(S): 2008-2010

FUNCTION(S): Commercial and service facilities, ateliers, workshops, shops, a covered market, restaurants and a crèche

PROJECT DESCRIPTION:

This project examines two crucial questions: how can a listed infrastructure element be programmed in such a way as to become an integral part of the urban fabric? And how is it still possible in Switzerland today to build for a favourable price despite the drastically increasing intensity of regulations and the levels of comfort and convenience being demanded in matters such as energy, hygiene and fire precautions?

The viaduct is more than a bridge. Like a range of mountains erected through human endeavour, its presence in the city is on the scale of a landscape or topographic feature. The engineering structure originally carried a railway line and is now intended to act as a linear park, as an element within a cultural, working and leisure mile. This reprogramming of the viaduct is triggering two decisive forces driving urban development. An obtrusive barrier is becoming a linking structure, and the adjacent outdoor spaces are being upgraded. The viaduct is becoming a large-scale networking machine and a linear house. This ambivalence is manifest as a fundamental quality and as an architectural leitmotiv with a view to tying the new functions in symbiotically with the viaduct structure.

In this process, the characteristic Cyclopes walls form the central atmospheric element. The new structures have been kept deliberately low-key and enhance the centre-stage role of the existing arches. As far as interior designs are concerned, the future users are able to choose from a shortlist of modules or to arrange their own.

**A SVÁJCI PRIME TOWER,
GIGON/GUYER, 2011**

A szoborszerű, zöld építmény a fenntarthatóság kritériumainak nagy mértékben megfelelő módon ad otthont rugalmasan alakítható, funkcionális munkahelyeknek. A 126 méter magas, Zürich nyugati részén épült felhőkarcoló az urbánus és ökológiai fejlesztések új referenciakeretét alakítja ki.

Fotó: Thies Wachter

PROJEKT NEVE: Prime Tower irodaház és kapcsolódó épületek, Zürich

ÉPÍTÉSZEK:

GIGON/GUYER

Annette Gigon és Mike Guyer

www.gigon-guyer.ch

ÉPÍTETŐ(K):

Swiss Prime Site AG, Olten

Perolini Baumanagement AG, a projekt tulajdonosok képviselői

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

ARGE Prime Tower; Losinger Construction AG und Karl Steiner, fővállalkozó

Schweingruber Zulauf, tájépítész

b+p baurealisation ag, költségvetés: építkezési projekt / teljes menedzsment szolgáltatás

Walt + Galmarini AG és Dr. Schwartz Consulting AG; Dr. Lüchinger + Meyer AG;

Bänzinger Partner AG és Freihofer & Partner AG, statikai elemzés

S: IBG Graf AG, A: Hefti Hess Martignoni AG, elektromérnöki feladatok

S / A: PB P. Berchtold, hűtő- és fűtőrendszerek

W / S: Waldhauser AG; A: Hans Abicht AG, légelszívó rendszerek

S: PB P. Berchtold; A: GRP Ingenieure, szaniter berendezés és szórófejes tűzoltó-berendezések

W / S: gkp Fassadentechnik ag; A: Reba Fassadentechnik AG, homlokzattervezés

W / S: Studio Hannes Wettstein, belsőépítészet

Adrian Schiess; Harald F. Müller, művészeti tanácsadás

PÁLYÁZAT: 2004

TERVEZÉSI ÉS KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2005-2011

FUNKCIÓ(K): Sokemeletes irodaház és kapcsolódó épületek: Cubis és Diagonal

Sokemeletes irodaház: előcsarnok, bankfiók, kávézó/bár

Irodai létesítmények az épület különböző részein, konferenciatermek és catering

létesítmények a legfelső szinten

LEÍRÁS:

Míg megjelenésében igencsak összetett a Prime Tower felhőkarcoló, alapszerkezete és designja viszonylag egyszerű. A rajzasztalnál annak a lehetőségeit kutatták, hogyan lehetséges olyan alaprajzot készíteni, melyen egyrészt a lehető legnagyobb számú, optimálisan megvilágított munkaterületet tudják elhelyezni, másrészt pedig emlékezetes, különböző hatásokat előidéző formát tudnak kialakítani. Ennek eredménye egy szabálytalan nyolcszög alapon létrehozott épület lett, mely alap az irodaház magasságában felfelé haladva szélesedik.

A felhőkarcoló egy korábban lezárt, ipari területre épült, melynek különböző szolgáltatásoknak helyt adó lakónegyeddé történő átalakítása még zajlik. Közvetlenül a helyi vasútállomás mellett helyezkedik el, meghatározza Zürich ambiciózus célokat maga elé tűző nyugati részének városfejlesztési hangulatát. A különböző irányokba néző falaival visszatükrözi a fényt és különleges környezetét.

SWISS PRIME TOWER,
GIGON/GUYER, 2011

With its sculpturally shaped green volume that offer flexible and functional workspaces in a highly sustainable construction, the 126 meter high office building in Zurich West establishes a new frame of reference for urban and ecological development.

Photography Thies Wachter

PROJECT: "Prime Tower" office block and its annex buildings, Zürich

ARCHITECT(S): GIGON/GUYER, Annette Gigon and Mike Guyer, www.gigon-guyer.ch

PROJECT OWNER(S): Swiss Prime Site AG, Olten Perolini Baumanagement AG,
representatives of the project owners

OTHER PROJECT PARTICIPANTS:

ARGE Prime Tower ; Losinger Construction AG und Karl Steiner, general contractors
Schweingruber Zulauf, landscape architects

b+p baurealisation ag, cost planning : construction project / overall management services

Walt + Galmarini AG mit Dr. Schwartz Consulting AG; Dr. Lüchinger + Meyer AG;

Bänzinger Partner AG und Freihofer & Partner AG, structural analysis

S: IBG Graf AG, A: Hefti Hess Martignoni AG, electronic engineering

S / A: PB P. Berchtold, heating and cooling systems

W / S: Waldhauser AG ; A: Hans Abicht AG, ventilation systems

S: PB P. Berchtold; A: GRP Ingenieure, sanitary equipment and sprinkler installations

W / S: gkp fassadentechnik ag ; A: Reba Fassadentechnik AG, facade engineering

W / S: Studio Hannes Wettstein, collaboration interior design

Adrian Schiess; Harald F. Müller, art

COMPETITION: 2004

PLANNING / CONSTRUCTION: 2005-2011

FUNCTION(S): High-rise office block, its annex buildings, "Cubus" and "Diagonal"

High-rise office block : entrance hall, branch bank, café / bar

Office facilities in different typologies, top floor with conference area and catering

PROJECT DESCRIPTION:

The "Prime Tower" is a building with numerous facets to its appearance, but with a relatively simple fundamental structure and design. At the drawing board, the search was on for a ground plan that would result in a maximum number of optimally illuminated workplaces, on the one hand, and for a memorable building shape, capable of triggering different effects, on the other hand. This has resulted in an edifice whose basic layout is an irregular octagon, widening with height. The high-rise block has been built on what used to be a closed industrial site currently going through a process of transformation into a mixed services and residential district. It is located right next to the local station and sets a striking urban-development tone for the whole of Zurich West, a district with ambitious aspirations. Through its outer walls with their different orientations, it reflects the light and its particular surroundings.

Between the high-rise block and the new "Cubus" office building, an outdoor space has been created, leading to the entrance to the "Prime Tower". On the southwestern side a large square is being created together with the existing historical-listed landmarked "Diagonal" building and the new commercial building "Platform" adjacent to the railway line.

The load-bearing structure of the high-rise block is a concrete skeleton with reinforcement cores. The façades are comprised of triple-glazed insulating windows, and one in two of these can be tilted for ventilation purposes. The prefabricated window elements have no frame on the outside and thus give the polygon building the multi-faceted appearance of a greenish crystal.

**TITAN – A TÖRTÉNELMI MÚZEUM BŐVÍTÉSE,
:MLZD, 2009.**

A bővítési program részeként egy földalatti kiállítóteret és egy monolitikus létesítményt alakítottak ki, mely dialógust folytat az új és a régi épületekkel, miközben megőrzi környezete léptékeit és hangsúlyozza a múzeum urbánus jelenlétét.

Fotó: Alexander Gempeler

PROJEKT NEVE: titan – a Berni Történelmi Múzeum bővítése

ÉPÍTÉS(Z)EK): :mlzd

Claude Marbach, Roman Lehmann, Pat Tanner, Daniele Di Giacinto és Lars Mischkulnig
www.mlzd.ch

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

saj Architekten AG, építésvezetés

Tschopp Ingenieure, statikus munkák

Bill baut AG, kivitelezés

MEGRENDELŐ(K): Stiftung Historisches Museum, Bern

TERVEZÉSI ÉS KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2001-2009

FUNKCIÓ(K): kiállítóter, archívum és adminisztrációs irodák

LEÍRÁS:

A Berni Történelmi Múzeum az úgy nevezett „Múzeum Sziget” egyfajta kapujaként szolgál. Az új „titan” blokk hozzáadásával kibővítették a múzeum keleti oldalát, múzeumi és adminisztrációs funkcióknak egyaránt helyet adva benne. A megrendelők egyrészt egy (ablaktalan) fekete dobozt kértek, amelyben időszaki tárlatokat lehet elhelyezni, és amely légkondicionálás, illetve kiállítási megoldások tekintetében a legmodernebb elvárásoknak is megfelel, másrészt a múzeum saját kollektívája archívumának és a tudományos munkatársak adminisztrációs irodáinak is helyet ad.

A design alapjául szolgáló ötlet lényegében a bővítésmű talpazatként való kialakítása volt, mely nyitott a nagyközönség számára, gyalogszerrel elérhető, és melyből három-dimenziós tömeg bontakozik ki. Ez utóbbi a múzeum meglévő szárnyainak logisztikai folytatásaként értelmezhető. Az épület három, egymástól elkülönülő, külső téren – „kert”, „tér” és „lépcső” – keresztül csatlakozik a múzeum egészéhez, míg a városi közeg a szomszédos, művészeti területek épületeihez kapcsolja.

A külső főfallal szembeni mesterséges gát lenyűgöző megjelenést kölcsönöz a múzeumnak és a talajszint váltását eredményezi. A kettévágott szint miatt úgy tűnik, mintha a fekete doboz hátsó oldala a földbe süllyedne. Az auditorium egyenes, a régi épület és az adminisztrációs irodák közti teteje sokszöget alkot. Ez a diagonálisan elrendezett forma a régi épületek tetőszerkezeteinek alakját követi. A beton homlokzat gipszre hajazó struktúrája és sárga árnyéka tompítja az anyag durvaságát. A matéria pixelszerű üregei a már korábban is meglévő épületek természetes kövekből faragott sarkainak interpretációi.

Az északnak néző külső fal üveggel borított homlokzatként jelenik meg. Északi tájolásának és a homlokzat árnyékának köszönhetően az üvegfelületet egyetlen, hatalmas egységként lehetett kialakítani, mely visszatükrözi a korábban is meglévő épületek hátsó homlokzatát, miközben újabb karakteres elemmel színesíti az épületet. Tehát ezen a ponton is figuratív értelemben harmonizál környezetének a már korábban is meglévő elemeivel.

TITAN – EXTENSION OF THE HISTORICAL MUSEUM, :MLZD, 2009

The extension program includes a buried exhibition hall and a monolithic construction that creates a dialogue between the new and the old buildings while preserving the scale of the setting and reinforcing the urban presence of the museum.

Photography Alexander Gempeler

PROJECT: titan - Extension to the Historical Museum in Bern

ARCHITECT(S): :mlzd, Claude Marbach, Roman Lehmann, Pat Tanner, Daniele Di Giacinto and Lars Mischkulnig, www.mlzd.ch

OTHER PROJECT PARTICIPANTS:

saj Architekten AG, building managers

Tschopp Ingenieure, structural planners

Bill baut AG, building contractors

PROJECT OWNER(S): Stiftung Historisches Museum Bern

PLANNING AND CONSTRUCTION DATE(S): 2001-2009

FUNCTION(S): Exhibition hall, archive and administrative rooms

PROJECT DESCRIPTION:

The Historical Museum in Museum Bern forms a sort of gatehouse to the so-called "Museum Island". With the new "titan" block, the museum has gained an extension on its eastern side housing both museum and administrative functions. The project owners had called for a (windowless) black box for alternating exhibitions, satisfying the latest demands as regards air conditioning and showcasing, an archive for the museum's own collection, and administrative rooms for the scientific employees.

The idea underlying the design is basically to form the extension block as a plinth open to the public and accessible on foot, and out of which a three-dimensional volume develops. The latter is read as a logistical continuation of the museum's existing wings. The building dovetails with the ensemble through the sequence of the three distinct outdoor spaces, "garden", "square" and "stairway", and the urban landscape ties it in with the adjacent public buildings dedicated to the arts.

The artificial embankment against the main outside wall gives the museum an impressive appearance and generates a shift in the level of the terrain. The split level is used to make the black box look as if it sinks into the ground on its rear side. The flat auditorium roof between the old building and the administrative rooms carries a tailored polygon volume. This diagonally trimmed body takes up the theme of the shapes of the roofs of the legacy buildings. The concrete façade with a structure resembling plaster and its yellow shade make the concrete appear much less harsh. The pixel-like cavities in the material are interpretations of the hewn natural-stone corners of the pre-existing buildings.

The north-facing outer wall takes the form of an entirely glazed façade. Thanks to this northerly orientation and the shadow created by the façade, it was possible to give the glass surface the shape of a single large "screen" reflecting the rear façade of the existing building stock and representing a further characteristic element. Here too, it harmonises with the existing substance in a figurative sense.

LAKÓHÁZ A PAUL CLAIMONTSTRASSE-ÉN,
PATRICK GMÜR/JACOB STEIB, 2006

A projekt során tágas lakásokat és erkélyeket hoztak létre egy hatalmas és kompakt, szoborszerű tömbben, melynek jellegzetessége az arányos és fokozatos fejlesztésnek köszönhetően kialakult példászerű interakció a városi környezettel.

Fotó: Roger Frei

PROJEKT NEVE: Lakóépület fejlesztés a Paul-Clairmont-Strasse-én (Zürich-Wiedikon)

ÉPÍTÉSZ(EK):

Steib & Geschwentner Architekten AG Gmür & Geschwentner Architekten AG

Jakob Steib, Patrick Gmür, Michael Geschwentner

www.steibgeschwentner.ch, www.gmuergeschwentner.ch

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

GMS Partner AG, projekt-kivitelezés

Dr. Lüchinger + Meyer, építőmérnökök

MEGRENDELŐ(K): Rotach lakásszövetkezet

PÁLYÁZAT: 2000

TERVEZÉS: 2002

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2003-2006

FUNKCIÓ(K): Lakások, műhelyek, óvoda és orvosi rendelő

LEÍRÁS:

Az épület városi elhelyezkedése meghatározta a projekt alapelemeit. Az elnyújtott, teraszos szerkezet a területre és az épített környezet különböző léptékeire reflektál. Az épület három-hét emeletes részeinek lépcsőházait a földszinten kialakított, belső átjáró köti össze, melyhez egy nagyméretű, közös főbejáraton lehet eljutni.

A csendes, dél-nyugati oldalon, az épület előtt egy különálló betonréteget alakítottak ki, mely autonóm formai elemként tudatosan tükrözi az épület megjelenését és belső elrendezését. Az erkélyek lépcsőzetes beosztása kétszintes egységeket eredményez, melyek révén a napfény mélyen be tud hatolni a lakásokba az épület tekintélyes mélysége ellenére is. A szobaméretű erkélyeket fejmagasságú parapet veszi körül, ami belső mangánkertek érzetét kelti. A hangsúlyos pontokon elhelyezett nyílások miatt a közvetlen környezet lágyan mozdul el, miközben a konvencionális elrendezésből fakadóan egyedi karakterrel ruházzák fel a lakásokat.

APARTMENT BUILDING
PAULCLAIRMONTSTRASSE,
PATRICK GMÜR/JACOB STEIB, 2006

This housing project offers spacious apartments with generous loggias in a large and compact sculptural volume characterized by its exemplary interaction with the urban surroundings thanks to its scaled and stepped development.

Photography Roger Frei

PROJECT: Residential development in Paul-Clairmont-Strasse, Zürich-Wiedikon

ARCHITECT(S): Steib & Geschwentner Architekten AG, Jakob Steib, Michael Geschwentner
Gmür & Geschwentner Architekten AG, Patrick Gmür, Michael Geschwentner
www.steibgeschwentner.ch www.gmuergeschwentner.ch

OTHER PROJECT PARTICIPANTS: GMS Partner AG, project execution
Dr. Lüchinger + Meyer, civil engineers

PROJECT OWNER(S): Rotach housing association

COMPETITION: 2000

PLANNING: 2002

CONSTRUCTION DATE(S): 2003-2006

FUNCTION(S): Flats, workshops, kindergarten and doctor's surgery

PROJECT DESCRIPTION:

It is this building's urban location that influences its fundamental program. The long, drawn-out terraced structure reflects the terrain and the various scales of its built-up surroundings. The stairways in those parts of the building that have between three and seven storeys are linked to one another at ground-floor level by an internal road, and access to them is through a prestigious common main entrance.

On its quiet southwest side, a self-supporting layer of concrete has been placed in front of the building and, as an autonomous formative element, it decisively moulds the expression and internal organization of the house. The staggered arrangement of the balconies results in two-floor zones where daylight can penetrate far into the flats despite the considerable depth of the building. The balcony, which has the size of a room, has a head-height parapet around it, giving it the character of a private patio. Openings in accentuated positions have the effect to making the immediate surroundings appear to slip pleasantly further away and bestow a specific identity on the flats with their conventional organization.

VIDÉKI KÖRNYEZET

ÖSSZEEGYEZTETHETŐ A LOKÁLIS
IDENTITÁS ÉS A FENNTARTHATÓ
ÉPÍTÉSZET A VIDÉKI TERÜLETEKEN?

RURAL

CAN LOCAL IDENTITY AND
SUSTAINABLE ARCHITECTURE BE
RECONCILED IN RURAL REGIONS?

Wyssböhl, 2008. Photography Ueli Alder.

2B ARCHITECTES, NB.ARCH, Community Building, Corpataux-Magnedens (FR), 2007.

Photography Thomas Jantscher.

CLAVIENROSSIER, House, Charrat (VS), 2010. Photography Roger Frei.

LOCALARCHITECTURE, Chapel StLoup, Pompaples (VD), 2008.

Photography Milo Keller.

LOCALARCHITECTURE, Cow Shed, Lignièeres (NE), 2005.

Photography Milo Keller.

PETER MÁRKLI, Museum La Congiunta, Giornico (TI), 1992.

Photography Margherita Spiluttini.

ST. LOUP-I KÁPOLNA,
LOCALARCHITECTURE, 2008

A projekt kapcsán egy geometrikus, az origami által inspirált, innovatív fa-építési módszert fejlesztettek ki, mely rendkívül kis hatással van a környezetre és biztosítja a gyors és gazdaságos építkezési folyamatot.

Fotó: Milo Keller

PROJEKT NEVE: Ideiglenes kápolna Saint-Loup-ban

ÉPÍTÉS(Z)EK):

LOCALARCHITECTURE SÀRL

Manuel Bieler, Antoine Robert-Grandpierre és Laurent Saurer

www.localarchitecture.ch

EGYÜTTMŰKÖDŐ PARTNEREK:

Danilo Mondada, Bureau d'architecture SA, Lausanne

Shel – H. Buri és Y. Weinand, Arch., Engineering and Prod. Design, Genf

MEGRENDELŐ(K): Institution des Diaconesses de Saint-Loup

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2008

FUNKCIÓ(K): Imahely

LEÍRÁS:

A kápolna azzal a céllal épült, hogy ideiglenes imahelyül szolgáljon a diakonisszák számára, szokásos helyük felújítása idején. Úgy tervezték, hogy könnyedén lebontható és újra felépíthető legyen, amikor eredeti helyén már nincs rá szükség.

Ezen innovatív projekt kapcsán a tervezők építészeti, térrendezési és műszaki kutatásokat végeztek, melyek a hagyományos szent hely újraértelmezését eredményezték. Egy új típusú gerendarendszer kifejlesztésének köszönhetően, olyan komplex, harmonikus szerkezetet hoztak létre, mely szoborszerűséget, ugyanakkor légiességet kölcsönöz a kis kápolnának. Az origami geometriai szabályaival összhangban kialakított struktúra rendkívül finom fapanelekből készült, melyek a hajtások hatására statikai funkciót is nyertek. Az eredmény egy olyan szerkezet, melynek nincs szüksége további stabilizáló keretre.

A Lausanne-i Swiss Federal Institute of Technology (Svájci Szövetségi Műszaki Intézet) IBOIS laboratóriumában végzett munka eredményeként kialakított műszaki fejlesztés lehetővé teszi, hogy mind az anyaghasználat, mind az építéshez szükséges munkaidő tekintetében jelentős megtakarításokat érjenek el. A Saint-Loup-i épület egy 3D modellező folyamat eredményeként jött létre, mely rendkívül hatékony előgyártást és gyors összeszerelést tesz lehetővé.

CHAPEL STLOUP,
LOCALARCHITECTURE, 2008

The project develops an innovative woodbuilding technique inspired by the geometrical Origami system that has very little impact on the environment and ensures a fast and economical construction procedure.

Photography Milo Keller

PROJECT: Temporary chapel in Saint-Loup

ARCHITECT(S): LOCALARCHITECTURE SÀRL, Manuel Bieler, Antoine Robert-Grandpierre and Laurent Saurer

www.localarchitecture.ch

IN ASSOCIATION WITH: Danilo Mondada Shel - H. Buri and Y. Weinand
Bureau d'architecture SA Arch., Engineering and Prod. Design
Lausanne Geneva

PROJECT OWNER(S): Institution des Diaconesses de Saint-Loup

YEAR OF CONSTRUCTION: 2008

FUNCTION(S): Place of worship

PROJECT DESCRIPTION:

This chapel was built for the purpose of providing a temporary place of worship for the deaconesses during the renovation of their normal place of worship and was designed to be readily dismantled and rebuilt once no longer needed at this location.

In the context of this innovative project, the architects carried out architectural, spatial and technological research, which led to a re-interpretation of the traditional sacred place. Thanks to the development of a new type of timber structure, they have succeeded in setting up a complex, folded structure, which lends a sculptural air to the small chapel. This structure, which is formed in accordance with the geometric rules of origami, is made up of very fine timber panels, which acquire static properties thanks to the effect of the folds in them. The result is a structure not needing any reinforcement or timber frame.

The technological innovation, which is the fruit of work done in the IBOIS laboratory of the Swiss Federal Institute of Technology in Lausanne, makes it possible to achieve big savings on both materials and time. The Saint-Loup building is the outcome of a three-dimensional modelling process, which makes it possible to achieve very efficient prefabrication and quick assembly.

TEHÉNISTÁLLÓ,
LOCALARCHITECTURE, 2005

A környező erdőkből származó fából olyan alapszerkezetet terveztek az építészek, amelyet maguk a farmerek is fel tudnak építeni, így a vidéki és funkcionális épületek kialakításának lokális és fenntartható megoldását teremtették meg.

Fotó: Milo Keller

PROJEKT NEVE: Szabadon álló tehénistálló, „Le Cerisier”, Lignières

ÉPÍTÉS(ZEK):

LOCALARCHITECTURE SÀRL

Manuel Bieler, Antoine Robert-Grandpierre és Laurent Saurer

www.localarchitecture.ch

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

Chabloz et partenaires SA, építőmérnöki feladatok

GVH, építőmérnöki feladatok

MEGRENDELŐ(K): Daniel Juan & Fernand Cuche

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2004-2005

FUNKCIÓ(K): Istálló harminc tehén számára

LEÍRÁS:

A tehénistálló a Jura-hegység egyik farmján található; Neuchâtel tartomány egy jellegzetes gazdaságának kibővítése. Az új épület körvonalai illeszkednek a környező hegytetők domborulataihoz és harmonikus egységet alkotnak a már korábban is meglévő épületekkel, ám mindettől függetlenül, az istálló teljes mértékben megfelel a kortárs építészeti elvárásoknak.

A tehénistálló teljes egészében kezeletlen, a közeli erdőből származó fagerendákból készült. Bronzszínű, szélvédőként funkcionáló vásznat erősítettek közvetlenül a keretre, majd falécekkel rögzítették.

Az összeszerelési munkálatok végső fázisai egyszerűek, a projekt kivitelezési folyamatát úgy tervezték, hogy a farmerek egyedül is el tudják végezni, így csökkenthető a szakemberek helyszíni jelenléte és az épület felállításának költsége.

Az épület azt bizonyítja, hogy a hasznos és gazdaságos mellett, érzékeny és fenntartható mezőgazdasági tevékenységek is képesek illeszkedni az elsősorban a farmerek és az állam által meghatározott svájci tájba.

COW SHED,
LOCALARCHITECTURE, 2005

The architects present a local and sustainable solution for rural and functional building by using wood from the surrounding forest to design a basic structure that can be built by the farmer himself.

Photography Milo Keller

PROJECT: Free-standing cowshed "Le Cerisier", Lignières

ARCHITECT(S): LOCALARCHITECTURE SÀRL
Manuel Bieler, Antoine Robert-Grandpierre and Laurent Saurer
www.localarchitecture.ch

OTHER PROJECT PARTICIPANTS:
Chabloz et partenaires SA, civil engineers
GVH, civil engineers

PROJECT OWNER(S): Daniel Juan & Fernand Cuche

CONSTRUCTION DATE(S): 2004-2005

FUNCTION(S): Shed for thirty cows

PROJECT DESCRIPTION:

The cowshed is located on a farm in the Jura mountains and represents an extension to a typical farm in Canton Neuchâtel. The outline of the new building fits in with the curves of the neighbouring hilltops and harmonises with the existing buildings, but is nonetheless definitely contemporary in its appearance.

The cowshed is constructed entirely of untreated timber from trees felled in the nearby forest. A bronzed coloured cloth, which acts as a windbreak, is applied directly to the framework and fastened in place with wood strips.

The advantage of the final assembly jobs is that they are simple, and the process designed for the project envisages farmers being able to do it themselves in order to reduce the number of trips to the site by professionals and the costs of erecting the building.

This building provides proof that farming which is sensitive and sustainable, in addition to being functional and economic, can fit in with a Swiss landscape that is primarily dependent on the farmers and the state.

LA CONGIUNTA MÚZEUM,
PETER MÄRKLI, 1992

A hagyományos múzeumépítészettől eltérően, a Hans Josephsohn Múzeum egy letisztult, minimalista betonépület, melyben nincs se fűtés, se áram; egyetlen feladata a szobrász alkotásainak szolgálata.

Fotó: Margherita Spiluttini

PROJEKT NEVE: La Congiunta, Hans Josephsohn Múzeum, Giornico

ÉPÍTÉS(EK):

Märkli Architekt Stefan Bellwalder

www.maerkliarchitekt.ch

ÉPÍTETŐ(K): Fondazione La Congiunta

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 1990-1992

FUNKCIÓ(K): Hans Josephsohn munkáinak kiállítótere

LEÍRÁS:

A Gotthard átjáró és Ticino között, a folyó és a vasútvonal között található „La Congiunta” Múzeum nem egy hagyományos kiállítóhely. A kereskedelmi tevékenységgel nem foglalkozó és semmilyen berendezéssel nem rendelkező épület léteének egyetlen célja van: a művészet szolgálata. Az építészeti megoldások tisztán definiált tereket hoznak létre, melyek a zürichi művész, Hans Josephsohn munkáinak adnak otthont.

Kívül a három részre bontott betonszerkezet impresszív, ablaktalan falai uralkodnak, melynek nyomán az egész épület úgy néz ki, mint egy szobor. A belül található három bemutatóterem rezonál az épület koncepciójára. Mindegyik szoba egyedi, alapterületeik különböznek egymástól. Ennek következtében a padlószint és a plafon súlya egyik szobáról a másikra változik, miközben a szobák szélessége változatlan marad. A harmadik részt négy oldalhajó határolja, melyek magassága visszaköszön az első teremben. A három rész közti átmenetet eltolt szintek jelzik, melyek arra kényszerítik a látogatót, hogy érezze az egyik térből a másikba történő áthaladást.

A tetőszerkezetben kialakított nyílások az áramellátás nélküli épület kizárólagos fényforrásai. A szerkezet teljes hosszában rendezték el ezen nyílásokat, melyek természetes fénnel árasztják el a különböző kiállítótereket, hangsúlyozva a kompozíciók variációs lehetőségeit.

Rendhagyó térrendezésének, erőteljes anyagi jelenlétének és szokatlan méretének köszönhetően, a szoborszerű struktúra harmonizál a benne kiállított kisplasztikákkal, miközben önmaga is művészeti alkotássá válik.

MUSEUM LA CONGIUNTA,
PETER MÄRKLI, 1992

Unlike conventional museum architecture, the Josephsohn Museum constitutes a bare and minimal concrete building devoid of any heating or electric system whose only function is to serve the sculptor's artworks.

Photography Margherita Spiluttini

PROJECT: La Congiunta, Hans Josephsohn Museum, Alla Monda, Giornico

ARCHITECT(S): Märkli Architekt, Zürich, Stefan Bellwalder, Naters
www.maerkliarchitekt.ch

PROJECT OWNER(S): Fondazione La Congiunta

CONSTRUCTION DATE(S): 1990-1992

FUNCTION(S): Space for exhibiting the works of artist Hans Josephsohn

PROJECT DESCRIPTION:

The "La Congiunta" museum, which is located between the Gotthard Pass and Ticino on a site between a river and a railway line, is not a conventional exhibition facility. This building, which has no commercial activity and no equipment in it at all, is there solely to serve art. The architecture provides clearly defined spaces for housing the plastic works of the Zurich artist Hans Josephsohn.

On the outside, the three-sectioned concrete structure shows off its impressive windowless walls, which make the whole edifice look like a sculpture. On the inside, a suite of three exhibition rooms reverberate in tune with the building's programme. Each room is unique, and its dimensions differ from the others. In this way, the floor level and ceiling height vary from one room to the next, whilst the room width remains unchanged. The third section is bordered by four side chapels, whose height harks back to that of the first room. The transitions between the three sections are marked by spilt levels, which force visitors to notice the move from one space to the next.

The zenithal openings are the only sources of light for this building, which has no power-mains supply. These openings are arranged along the whole length of the structure and they diffuse a regular and natural light throughout the different exhibition rooms, accentuating the variations of the composition.

Thanks to its irregular spatial constellation, its gross materiality and its singular dimensions, this sculptural structure harmonises with the works of plastic art on display inside it and becomes an object of art itself.

**KÖZÖSSÉGI ÉPÜLET,
2B ARCHITECTES, NB.ARCH, 2007**

A közösségi épület célja a faluközpont megteremtése, illetve, hogy illeszkedjen a meglévő épületek közegébe olyan mimézisen alapuló megközelítés révén, mely kortárs módon értelmezi újra a helyi istállók és lakóépületek archetípusait.

Fotó: Thomas Jantscher

PROJEKT NEVE: Corpataux-Magnedens közösségi épület

ÉPÍTÉS(Z)EK:

2b architects

Stephanie Bender, Philippe Béboux

www.2barchitectes.ch

NB.ARCH

SarahNedir, Luc Bovard

www.nbarch.com

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

Ruffieux-Chehab Architectes SA, építési művezető

EDMS ingénieurs, Nicolas Senggen, építőmérnöki feladatok

Normal Office Sàrl, Peter Braun, építőmérnök

Michèle Robin, tájépítész

MEGRENDELŐ(K): Corpataux-Magnedens önkormányzata

PÁLYÁZAT: 2003

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2005-2007

FUNKCIÓ(K): Többfunkciós közösségi épület

LEÍRÁS:

A projekt célja egy új szabadidőközpont létrehozása volt egy kis faluban, Corpataux-ban. Fontos aspektusa volt annak vizsgálata, hogy az építészet képes-e egy vidéki közeg értelmezésére és a vele való azonosulásra.

Az önkormányzat tulajdonában lévő létesítmény a főút mellett, arra merőlegesen épült. Egyfajta utánzásra alapuló megközelítéssel keresi a tipikus „egyutcás falu” már meglévő szerkezetéhez való illeszkedést, mindazonáltal új súlypontot kínál fel. Az épület körvonalainak kialakításakor egyértelműen inspirációs forrásként jelentek meg mind a farmépületek, mind a különálló magánházak. Kontúrjai elemiek és archaikusak, teteje a falakkal egy síkban ér véget. A legnagyobb ablakok elhelyezése és kialakítása a vidéki építészet archetipikus, ismerős alakjait értelmezi újra.

Az egymást átfedő terek hozzáadásából, és egymás mellé helyezéséből kiindulva, a létesítmény monolit külső megjelenését a belső elrendezéstől függetlenül kezelték. A kompozit belsőt az egységes külső épületburkon belül illesztették össze, melynek mintázatát a külső falakban elhelyezett tág nyílások határozzák meg.

A projekt során felhasznált anyagok – a kontextualizálásra való törekvés jegyében – a helyi történelemhez kapcsolódnak. A Corpataux-Magnedens karakterét meghatározó és a falu sajátosságát biztosító tufa alapvető választást jelent, miközben egyértelműen meghatározza a közösségi központ identitását. Mint az egyetlen, a vertikális burkolathoz és a tetőhöz egyaránt használt anyag, masszív karaktert és néma jelenlétet biztosít az épület számára.

COMMUNITY BUILDING,
2B ARCHITECTES, NB.ARCH, 2007

The community building aims to create a village center and to blend in with the existing constructions by adopting a mimetic attitude that reinterprets the archetypes of the local barn and housing in a contemporary fashion.

Photography Thomas Jantscher

PROJECT: Corpataux-Magnedens communal building

ARCHITECT(S): 2b architects, Stephanie Bender, Philippe Béboux, Lausanne
NB.ARCH, Sarah Nedir, Luc Bovard, Lausanne
www.2barchitectes.ch www.nbarch.com

OTHER PROJECT PARTICIPANTS: Ruffieux-Chehab Architectes SA, work supervisors
EDMS ingénieurs, Nicolas Senggen, civil engineers
Normal Office Sàrl, Peter Braun, civil engineer
Michèle Robin, landscape architect

PROJECT OWNER(S): Commune of Corpataux-Magnedens

COMPETITION DATE(S): 2003

CONSTRUCTION DATE(S): 2005-2007

FUNCTION(S): Multipurpose communal building

PROJECT DESCRIPTION:

The aim of this project is to create a new activity centre in the little village of Corpataux, and it explores architecture's capacity for identification and appropriation in a rural setting.

The building belonging to the commune has been erected on the main road and at right angles to it. By adopting an imitative attitude, it seeks to fit in with the existing fabric of this typical 'one-street village', while nonetheless offering it a new centre of gravity. The building's profile has evidently derived inspiration from the shapes of both farm buildings and detached houses. Its outline is elementary and archaic, with a roof that ends flush with the walls. The positioning and design of the largest windows signify a re-interpretation of the familiar figures of a rural architectural archetype.

The building's monolithic external appearance has been handled independently of its internal organisation, generated by the juxtaposition and addition of overlapping spaces, affixed onto one another. The composite interior has been densely fitted together inside a unified outer shell, whose pattern of organisation is determined by the generous openings in its outside wall.

The project's materials make reference to local history in an effort of contextualisation. Tufa, the material that gives Corpataux-Magnedens its identity and provides the substance of the village, constitutes a fundamental choice and clearly establishes the identity of the communal centre. As the only material used for both the vertical envelope and the roof, it gives the building a monolithic character, a silent presence.

MAGÁNHÁZ, CLAVIENROSSIER, 2010

A meglévő ház és istálló átalakítása során olyan szerkezetet alakítottak ki, amely beleolvad a környező szőlőföldekbe. Ezt a durva, kőből készült alapok megtartásával, a tető két, betonból készült, különböző síkokat alkotó tömeggel való helyettesítésével, illetve, mindezekre alapozva, egy különleges, új struktúra létrehozásával érték el.

Fotó: Roger Frei

PROJEKT NEVE: Ház Charratban

ÉPÍTÉS(Z)EK):

clavienrossier architects

Valéry Clavien és Nicolas Rossie

www.clavienrossier.ch

MEGRENDELŐ(K): Magán megrendelő

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2009-2010

FUNKCIÓ(K): Magánház

LEÍRÁS:

A projekt indulása előtti állapotában az épület, eltekintve cement borítással fedett vastag kőfalaitól, nem rendelkezett különösebb karakterrel. Egy lakórészre és egy istállóra osztották fel; nagy részén nem voltak ablakok, a lakórészen található pedig nem biztosítottak megfelelő természetes fényt. Mindezen oknál fogva az építészek úgy döntöttek, hogy alapvető változtatásokat hajtanak végre a már meglévő épületen, és csupán azon elemeit tartják meg, melyek hasznosak a projekt számára. A ház többi részét lebontották; az újjáépítés az új szabályokkal összhangban zajlott, a korábbi épületre való bármilyen utalás, vagy akár annak finomítására irányuló szándék nélkül.

Hosszú ideig a hegyvidéki területeken általános gyakorlat volt a meglévő épületek felújítása. Évszázadokon keresztül a tűz pusztította településeket újjáépítették, alapként használva bármilyen megmaradt falazatot. A Charratban épített ház esetében az építészek megtartották a kőből készült alapokat, a pincét és a padlót, melyre két betonkockát húztak fel, az eredeti nyeregtetőt pedig két vízszintes tetőszekcióval helyettesítették.

Tekintve, hogy az épület nagyon tágas volt, úgy döntöttek, új emeletet alakítanak ki folyósok nélkül, üres tereket hagyva a belső és a külső falak között. Tehát az egyik szobából a másikba a külső falak mentén lehet eljutni. A sarkok közelében hatalmas, üvegtáblájú ablakokat helyeztek el, így valamennyi szobából messzire el lehet látni. Ezen folyamat, mely lehetővé teszi a belső tér vizuális kiterjesztését oly módon, hogy a környező vidék is részévé váljon, a nyitottság iránti vágyat fejezi ki, amit a külső falak kialakítása is híven tükröz.

A jelenlegi szabványoknak megfelelően a hőszigetelést az eredeti, kőből vésett falakra helyezték fel; az ebből adódó vaskosság majdhogynem az erődítmények masszív falait idézi. Mivel a nehézkes külső nem volt összhangban a kifelé nyitó terek kialakítására való törekvéssel, szükséges volt valamilyen egyensúlyt találni. A külső falak formája a falak vaskosságával – vagy legalább a vaskosság hatásával – való szakítás iránti igény közvetlen eredménye. A betonkockák összetett geometriája tehát lehetővé teszi a falak sűrűségének csökkentését, ugyanakkor a belső falak különböző szögeinek köszönhetően, a nap során folyamatosan változó fény-árnyék hatásokat eredményez. Mindezekben túl azon előnye is megvan, hogy nyári napokon árnyékot biztosít az épületen belül, így védelmet nyújt a nap ellen, ugyanakkor a téli időszakban megkönnyíti az alacsonyan járó nap melegének bejutását az épületbe.

HOUSE, CLAVIENROSSIER, 2010

The transformation of the existing house and barn generates a structure that blends in with the surrounding vineyards by conserving the roughstone base as well as providing a new superstructure that replaces the roof with two concrete and multisloped volumes.

Photography Roger Frei

PROJECT: House in Charrat

ARCHITECT(S): clavierrossier architects, Valéry Clavier and Nicolas Rossier, Genève

www.clavierrossier.ch

PROJECT OWNER(S): Private

CONSTRUCTION DATE(S): 2009-2010

FUNCTION(S): Private dwelling

PROJECT DESCRIPTION:

The building as it existed prior to the project had no particular qualities apart from thick stone walls concealed by cement rendering. It was divided up into a living area and a barn, with most of its volume having no windows, and those windows that did exist in the inhabitable part did not provide optimum natural lighting. For these reasons, the architects decided to make radical changes to the existing building, keeping only what was useful for the project. All the remaining parts of the building were demolished, and rebuilding was carried out in accordance with new rules, without any reference to the former edifice and without any intention whatsoever of sublimating it.

For a long time, it used to be common practice to recover the existing building substance in mountainous regions. For centuries, villages sporadically razed by fire used to be rebuilt using any masonry that had remained intact as a foundation. For the house in Charrat, the architects kept the stone foundations, including the cellar, and one floor of the dwelling, on top of which they placed two concrete cubes and replaced the original pitched roof with two flat roof sections.

Given that the building's general dimensions were not very spacious, it was decided to create a new floor plan without any corridors, leaving gaps between the interior and exterior walls. Movement from one room to another is thus along the outside walls. In order to provide longer-distance views from all the rooms, windows with large panes of glass have been positioned towards the corners. This procedure, which makes it possible to extend the internal space visually to take in the surrounding countryside too, expresses a desire for openness, which is also clearly present in the design of the outer walls.

The thickness of the building's walls resulting from placing a layer of thermal insulation satisfying present-day standards on top of the original cut-stone walls comes close to the solid walls of fortified structures. Since such a heavy outer shell was incompatible with the quest for spaces opening outwards, it was necessary to strike a balance. The shape of the outside wall is the direct result of this wish to do away with the thickness of the wall – or, at least, the visual impression of thickness. The complex geometry of the concrete cubes thus makes it possible both to play down the density of the walls and to produce changing light-and-shade effects throughout the whole day, thanks to the different angles of the inside walls. They also have the advantage of providing protection against the sun by affording shade inside the building on summer days and making it easier for the heat of the low sun to penetrate the building during the winter period.

SZABADIDŐ ÉS REKREÁCIÓ

A TURIZMUS A FENNTARTHATÓ
FEJLŐDÉS SZÖVETSÉGESE VAGY
AZ ELLENSÉGE?

RECREATIONAL

IS TOURISM THE ALLY OR THE
ENEMY OF SUSTAINABLE
DEVELOPMENT?

Series Feux, 2001. Photography Joël Tettamanti.

ANDREAS FUHRIMANN, GABRIELLE HÄCHLER, House Presenhuber, Vnà (GR), 2007.
Photography Valentin Jeck.

BEARTH & DEPLAZES ARCHITEKTEN, STUDIO MONTE ROSA, New Monte Rosa Hut,
Zermatt (VS), 2009. Photography Tonatiuh Ambrosetti.

BUCHNER BRÜNDLER ARCHITEKTEN, Youth Hostel St. Alban, Basel (BS), 2010.
Photography Ruedi Walti.

DREIER FRENZEL, Garden Pavilion, Confignon (GE), 2009. Photography Eik Frenzel.

SEARCH, CHRISTIAN MÜLLER, Villa Vals, Vals (GR), 2009. Photography Iwan Baan.

VALS-I VILLA,
SEARCH, CHRISTIAN MÜLLER, 2009

A Vals faluban található nyaraló a tájképbe való illeszkedés hagyományostól eltérő megoldását kínálja. A földalatti épület hatása a domboldalra minimális; a helyi építészeti hagyományokat a fenntartható energetikai rendszerekkel ötvözi.

Fotó: Iwan Baan

PROJEKT NEVE: Vals-i villa, Vals

ÉPÍTÉS(Z)EK):

CMA / Christian Müller Architects SeARCH bv
www.christian-muller.com

Christian Müller Bjarne Mastenbroek
www.search.nl

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

Alex Kilchmann, építőmérnök

Studio JVM, belsőépítész

Kurt Schnyder, kivitelező

ÉPÍTETŐ(K): Christian Müller és Bjarne Mastenbroek

TERVEZÉSI ÉS KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2007-2009

FUNKCIÓ(K): Nyaraló

LEÍRÁS:

Az építésszek maximálisan kihasználták a helyi építészeti előírások által megengedett beépítési arányokat, annak érdekében, hogy játékos kapcsolatot alakítsanak ki a vidékkel. A földalatti nyaraló a természetet nem háttérként kezeli, inkább a lehető legnagyobb mértékben beleágyazódik. Miközben elrejtőzik a szomszédos házak elöl, kilátást biztosít a hegyekre, és teljes összhangban van a tájjal.

Helyi kivitelezőket és mesterembereket kértek fel a projekt megvalósítására, bízva a szakértelmükben. A lokális erőforrások ilyen fajta bevonása túllép a tisztán ökológiai megfontolásokon, és stabilan beágyazza az épületet a helyi falustruktúrába. Mindezekon túl a ház a Vals falura jellemző építészeti hagyományokra is támaszkodott: a homlokzat burkolására helyi kvarcit követ használtak, a bejáratnál pedig jellegzetes, hegyi pajtát alakítottak ki, mely egy hosszú, földalatti, betonból készült alagúttal kapcsolódik az épülethez.

A szobák belső elosztása összhangban van az ablakok esetleges elrendezésével. A földszinti fogadó- és hálószobák egy teraszra nyílnak, míg a felső szint hálószobái különállóak.

A tervek számos klímabarát rendszert is tartalmaztak, mint például geotermikus hőszivattyút, hőcserélőt és hidroelektikus energia használatát. A nyaraló bérelhető, így a tulajdonosok elősegítik az épület folyamatos használatát – egy egyszerű megoldás, ami hozzájárul a fenntarthatósághoz.

A projekt a turisztikai célra használt épületek informális megközelítését valósítja meg, anélkül, hogy követné a hagyományos nyaralók tipológiáját.

VILLA VALS, SEARCH,
CHRISTIAN MÜLLER, 2009

In the village of Vals, this holiday home offers an unconventional solution for landscape integration with a subterranean house that has a minimal impact on the hillside and combines local building traditions and sustainable energy systems.

Photography Iwan Baan

PROJECT: Villa in Vals

ARCHITECT(S): CMA / Christian Müller Architects, Walenstadt, Christian Müller
SeARCH bv, Bjarne Mastenbroek, Amsterdam
www.christian-muller.com, www.search.nl

OTHER PROJECT PARTICIPANTS:

Alex Kilchmann, civil engineer

Studio JVM, interior designer

Kurt Schnyder, building contractor

PROJECT OWNER(S): Christian Müller and Bjarne Mastenbroek

PLANNING / CONSTRUCTION : 2007-2009

FUNCTION(S): Holiday house

PROJECT DESCRIPTION:

The architects have made use of the latitude permitted by local building regulations to pursue a playful relationship with the countryside. This holiday house below the ground does not downgrade nature to a mere background; it embeds itself to the maximum extent possible in nature and conceals the view of the neighbouring houses. At the same time, it maintains the long-range view of the mountains and aligns itself optimally with the landscape.

Local building contractors and tradespeople were called on for the execution of the project, and faith was placed in their skills. Integrating local resources in this way goes beyond the purely ecological aspect and has anchored the building firmly in the local village structure. In addition to this, the house draws on Vals' building tradition by using local quartzite rock for covering its façade as well as employing a typical small mountain barn for its entrance zone, which is linked to the house by a long, underground concrete tunnel.

The programme for the internal division into rooms matches the chaotic arrangement of the windows. The reception rooms and bedrooms on the ground floor open onto the terrace, whereas the bedrooms on the upper floor appear like secluded rooms.

Various climate-friendly systems have been included in the design, such as a geothermal heat pump, a heat exchanger and the use of hydro-electric power. As an object for rental, encouragement is given to the continuous use of the house – a simple procedure that also contributes to the sustainability of the whole.

The project displays an informal approach to a building for tourist purposes without falling into the typology of the traditional chalet.

PRESENHUBER HÁZ,
ANDREAS FUHRIMANN ÉS GABRIELLE HÄCHLER,
2007

A tervezők az irányú vágya, hogy a modern építészeti nyelvezetet összhangba hozzák az archaikus Engadine-i mintákkal, ugyanakkor magas színvonalú kényelmet biztosítanak, a helyi kőépítményekre közvetlenül utaló, masszív betonfalakon alapuló, szoborszerű alakzat kialakítását eredményezte.

Fotó: Valentin Jeck

PROJEKT NEVE: Presenhuber ház, Vnà

ÉPÍTÉSZEK:

Andreas Fuhrmann és Gabrielle Hächler
Architekten AG
www.afgh.ch

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

Barbara Schaub, projektmenedzser
Jon Andrea Könz, kivitelezési tervek

MEGRENDELŐ(K): Eva Presenhuber

TERVEZÉSI ÉS KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2006-2007

FUNKCIÓ(K): Magánnyaraló

LEÍRÁS:

A nyaraló az Alsó-Engadinban fekvő Vnà város szívében található. A projekttel kapcsolatos legfőbb kihívást az jelentette, hogy miként lehet egyensúlyt teremteni a falusi környezet érintetlensége és a kortárs szellem között, mely lényeges eleme a nemzetközi szinten is sikeres galériatulajdonoshoz tartozó háznak. Az építészek célja egy olyan nyelvezet kialakítása volt, mely miközben közelít a vidék hagyományos építészetéhez, azonnal értelmezhető a kortárs építészet számára, ugyanakkor nem a romantizmus egy konzervatív formájaként nyilvánul meg.

A falu lakóépületeinek általános vizuális megjelenését tekintve, egy csúnya, hosszú ideje üresen tátongó teret töltöttek ki. Az új épület mérete összhangban van a körülötte lévő házakéval. A történelem során a környéket több alkalommal is sújtották tűzvészek, ami a korábbi fa épületek eltűnéséhez vezetett, így a kőből készült épületek váltak jellemzővé a faluban. A beton mint a legfontosabb építőanyag használata tehát jól illeszkedett a falu alapvetően köves megjelenéséhez. Csupán a nappalikban és a hálószobákban használtak faforgácslemez burkolatot a belső falakon, ezzel erősítve, megeremelve az otthonérzetet és a tradicionális hegyi házakra jellemző élet élményéhez közeli hangulatot. Ehhez hasonlóan, az elkülönített alsó szint is gyakran tapasztalt jellegzetesség.

Szerkezeti szempontból a légbeton használata azon igényre válaszol, mely szerint az alkalmazott anyag fedőréteg nélkül is legyen képes homogén felületet adni a falaknak. Az ennek következtében megvastagodott falak jellege igencsak közel áll a hagyományos módszerekkel épített házakéhoz, és lehetővé teszi a jellemzően szögletes keretek reprodukálását. Az ablakokat oly módon rendezték el, hogy megfeleljenek a házban található szobák igényeinek. Ennek eredménye az a fajta homlokzat, mely általában a régi házakra is jellemző. Végül pedig a hagyományos és a modern elemeket az épület szoborszerű tömbjének egységében ötvözték.

HOUSE PRESENHUBER,
ANDREAS FUHRIMANN AND GABRIELLE HÄCHLER,
2007

The architects' desire to reconcile a modern architectural language with archaic Engadine patterns whilst also providing high quality comfort results in the creation of a sculptural form made up of massive concrete walls that refer directly to local stone constructions.

Photography Valentin Jeck

PROJECT: Haus Presenhuber, Vnà

ARCHITECT(S):

Andreas Fuhrmann and Gabrielle Hächler
Architekten AG, Zürich
www.afgh.ch

OTHER PROJECT PARTICIPANTS:

Barbara Schaub, project manager
Jon Andrea Könz, building planner

PROJECT OWNER(S): Eva Presenhuber

PLANNING AND CONSTRUCTION DATE(S): 2006-2007

FUNCTION(S): Private holiday house

PROJECT DESCRIPTION:

The holiday house is located in the very heart of the village of Vnà in the Lower Engadin. The particular challenge in this project was to strike a balance between the unspoilt quality of the village and the zeitgeist of the present that is inherent in the holiday house belonging to an internationally successful gallery owner. The architects' aim was to develop a language that while being close to that of the traditional architecture of the Engadin, would immediately be recognisable as contemporary architecture and not a conservative form of romanticization.

In terms of the overall visual impression of the housing in the village, an ugly gap, which had persisted for a long time, has now been filled. The new building is of a size that corresponds to the established unit size of the buildings around it. Historically, the district has suffered repeated widespread fires, which have led to the disappearance of the former timber houses, and stone houses became typical for the village. Using concrete as the principal building material fitted in with the village's basically stony mien. It is only in the living rooms and bedrooms that coated chipboard panels have been used to decorate the inside walls in order to enhance the feeling of homeliness and to create a mood close to the traditional experience of life in a mountain house. In the same way, the closed-off ground floor is a characteristic frequently encountered.

In structural terms, the use of aerated concrete has taken up the archaic theme in that it is a material that can be used to give the walls a homogenous structure without the need for finishing layers. The considerable thickness of the walls that results from this comes very close to the character of a house built the traditional way and has made it possible to reproduce the typical angled jambs. The windows have been arranged to satisfy the criteria of the rooms inside the house. This has resulted in the creation of an informal façade, which the old houses typically have as well. Finally, traditional and modernistic elements have been moulded into a single unit in the building's sculptural block.

ÚJ MONTE ROSA KUNYHÓ,
BEARTH & DEPLAZES ARCHITEKTEN,
STUDIO MONTE ROSA, 2009

Az extrém alpesi körülmények között a Monte Rosa Menedékház védelmező hegyikristályként jelenik meg. Az erőforrások hatékony használatán és az energiafogyasztás lehető legalacsonyabb szintre való csökkentésén alapuló úttörő technológiai megoldások alkalmazásának köszönhetően, rendkívül kicsi a környezetre gyakorolt hatása.

Fotó: Tonatiuh Ambrosetti

PROJEKT NEVE: Az új SAC Monte Rosa Menedékház építése, Zermatt

ÉPÍTÉS(Z)EK:

Bearth & Deplazes Architekten AG

www.bearth-deplazes.ch

ETH-ZÜRICH / Studio Monte Rosa

www.deplazes.arch.ethz.ch/dplz_site/

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

Marcel Baumgartner, építész

Kai Hellat, építész

architektur + bauprozeß!, építési folyamatok

Architektur + Design GmbH, kivitelezés és helyszíni építésvezetés

Lauber IWISA AG, energetikai és építészeti rendszerek szállító

WGG Schnetzer Puskas Ingenieure AG, építőmérnökök

Matterhorn Engineering AG, építőmérnökök

ÉPÍTETŐ(K): Svájci Alpinista Klub (SAC), Monte Rosa részleg

PROJEKT IDŐSZAK: 2003-2006

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2007-2009

FUNKCIÓ(K): Hegyi menedékház és kutatóállomás

LEÍRÁS:

A Monte Rosa Menedékház leginkább feltűnő jellegzetessége az az autonómia, amely szinte sugárzik belőle, ahogy a csupasz és elszigetelt hegyvidék közepén, 2883 méter magasságban áll. Ezen extrém körülmények hatással voltak az építészeti koncepcióra, melyet a Zürichi Szövetségi Műszaki Főiskola (ETH) és a Svájci Alpinista Klub (SAC) közösen alakított ki.

Különleges formájának és a külső épületburoknak köszönhetően kívülről az épület úgy néz ki, mint egy kristály. Azonban ennek a rendkívül hatásos megjelenésű épületnek a legvonzóbb jellemzője mégiscsak az elérhető legmodernebb energetikai és építészeti rendszerek alkalmazása. Energiaszükségletének 90%-át képes napenergiából fedezni; a többletenergiát akkumulátorokban tárolják. Vízsükségletét a nyáron összegyűjtött olvadt hóból és jégből elégíti ki.

A fenntarthatósági program nem csupán a hatékony víz- és energiahasználatot határozta meg, hanem a kiváló minőségű építőanyagok használatát is. Tehát a menedékháznak mind az építése, mind az üzemeltetése hozzájárul a környezetre gyakorolt hatás minimalizálásához. Az ökológiai szempontokat figyelembe vevő koncepció az első pillanattól kezdve biztosítja az építési folyamatok fenntarthatóságát.

NEW MONTE ROSA HUT,
BEARTH & DEPLAZES ARCHITEKTEN,
STUDIO MONTE ROSA, 2009

In extreme alpine conditions, the new Monte Rosa Hut appears as a protective rock crystal with very little environmental impact thanks to pioneering technologies that use resources efficiently and reduce energy consumption to an absolute minimum.

Photography Tonatiah Ambrosetti

PROJECT: Construction of the new SAC Monte Rosa Refuge, Zermatt

ARCHITECT(S):

Bearth & Deplazes Architekten AG, Valentin Bearth, Andrea Deplazes, Daniel Ladner
ETH-ZURICH / Studio Monte Rosa, Communication of the new Monte Rosa Refuge
Eva-Martina Keller, Zürich

www.bearth-deplazes.ch, www.deplazes.arch.ethz.ch/dplz_site/

OTHER PROJECT PARTICIPANTS:

Marcel Baumgartner, architect

Kai Hellat, architect

architektur + bauprozess!, building process

Architektur + Design GmbH, execution and site supervision

Lauber IWISA AG, energy-and-building-system suppliers

WGG Schnetzer Puskas Ingenieure AG, civil engineers

Matterhorn Engineering AG, civil engineers

PROJECT OWNER(S): Swiss Alpine Club (SAC), Monte Rosa section

PROJECT: 2003-2006

CONSTRUCTION DATE(S): 2007-2009

FUNCTION(S): Mountain refuge and research station

PROJECT DESCRIPTION:

The salient feature of the Monte Rosa Refuge is its autonomy in the middle of the bare and isolated mountainous countryside at an altitude of 2883 metres. These extreme criteria have influenced the architectural concept, which was developed jointly by the Swiss Federal Institute of Technology (ETH) in Zurich and the Swiss Alpine Club (SAC).

On the outside, the building looks like a crystal, thanks to its extraordinary shape and its metallic shell. The most convincing aspect of this highly expressive building, however, is the use of the most modern energy and building systems available. It actually manages to cover 90% of its power needs with solar energy, and the surplus energy is stored in batteries. In addition, its water needs are met by melt water collected locally in summer.

The sustainability programme has determined not only the efficient use of water and energy resources, but also the selection of high-quality building materials. Thus, both the construction process and the operation of the refuge contribute to minimising the burden on the environment. The ecological concept guarantees a sustainable building process right from the very beginning.

**ST. ALBAN IFJÚSÁGI SZÁLLÁS,
BUCHNER BRÜNDLER ARCHITEKTEN, 2010**

Az átalakítás és bővítés során a korábban selyemgyárként funkcionáló épületet ifjúsági szállássá alakították át. Az építészek nyers és tartós anyagokat használtak, aminek köszönhetően az ipusztriális eredetet tükröző, robusztus építményt hoztak létre.

Fotó: Ruedi Walti

PROJEKT NEVE: A St. Alban ifjúsági szállás átalakítása és bővítése, Bazel

ÉPÍTÉS(ZEK):

Buchner Bründler AG
Daniel Buchner és Andreas Bründler, építészek
www.bbarc.ch

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

Sebastian Pitz, projektmenedzser
Jenny Jenisch, helyszíni építésvezető
Walter Mory Maier Bauingenieure AG, építőmérnökök
ÉPÍTETŐ(K): SSST (Svájci Alapítvány a Szociális Turizmusért)
PÁLYÁZAT: 2007

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2010

FUNKCIÓ(K): Ifjúsági szállás

LEÍRÁS:

A St. Alban ifjúsági szállás által ma elfoglalt telken kitörölhetetlen nyomot hagyott a történelem; a különböző korszakokból megmaradt rengeteg emlék az épület különböző részein bukkan fel. Az építészeti beavatkozás vezérelve az újabb terek kialakítása volt, melyek megfelelnek az ifjúsági szállás követelményeinek, ugyanakkor egyértelművé akarták tenni az épületben jelen lévő történeti referenciákat és hangsúlyozták annak közvetlen kontextusait is.

A városképben betöltött szerepét tekintve az ifjúsági szállást átszervezték. A közösségi tér felé néz, és a térről a felé vezető hídon keresztül közelíthető meg. Az épület oldalán fekvő tavacska melletti gyaloghíd atmoszférateremtő jelleggel bír. A fagerendákból épített gyaloghíd a tavacskaival párhuzamosan fut, az ifjúsági szállás hosszú, északi oldala mentén. Ennek egyik végén található a ház új, félig nyitott terasza. Az öreg építmény falaival a tölgy-falemezeknek köszönhetően szerves egységet alkot a híd mintegy az épület bővítmenyeként jelenik meg.

A már korábban is meglévő alapok átépítését és az épület bővítmenyének kialakítását szándékosan erőteljes és kézzelfoghatóan anyagszerű megközelítés uralja, melyben vissza-köszön az épület ipartörténeti múltja. A régi épületszárny szobáit teljesen átrendezték; mindegyikhez tartozik egy előszoba, mely a közös folyosót és a vendégszobák intimebb részeit határolja el.

A kibővített részben összesen huszonegy szobát alakítottak ki; amelyeket látszóbeton és tölgy ural. A szintek teljes magasságában húzódó ablakok közvetlen kapcsolatot biztosítanak a benti és a kinti világ között. A vertikális lemezekkel tagolt homlokzat nagyobb intimitást és egy kis belső teret biztosít a vendégek számára, melynek mélysége nyomán a homlokzat elvész a sűrű növényzet mögött.

YOUTH HOSTEL ST. ALBAN,
BUCHNER BRÜNDLER ARCHITEKTEN, 2010

As part of the renovation and extension operations of a former silk factory that has been converted into a youth hostel, the architects use raw and durable materials to create a robust construction that reflects the building's industrial history.

Photography Ruedi Walti

PROJECT: Conversion and enlargement of St. Alban youth hostel, St. Alban Kirchrain, Basel

ARCHITECT(S):

Buchner Bründler AG
Daniel Buchner and Andreas Bründler, architects, Basel
www.bbarc.ch

OTHER PROJECT PARTICIPANTS:

Sebastian Pitz, project manager
Jenny Jenisch, site supervisor
Walter Mory Maier Bauingenieure AG, civil engineers
PROJECT OWNER(S): Swiss Foundation for Social Tourism (SSST)
COMPETITION: 2007
CONSTRUCTION DATE(S): 2010
FUNCTION(S): Youth hostel

PROJECT DESCRIPTION:

The site occupied today by St. Alban youth hostel, on which history has left an indelible mark, has a large number of different uses spread over the buildings from various epochs. The guiding idea behind the architectural intervention here has to be to create additional space to meet the youth hostel's requirements, as well as to clarify the references present inside the building and to emphasise its direct contextual qualities.

In terms of its role in the townscape, the youth hostel has now been reorganised. It points towards the public space, and access to it is over a bridge from the square. The pond is on the front side of the building, and a footbridge clearly flags it as a crucial atmospheric element. The timber footbridge runs parallel to the pond along the long northern side of the building. At one end of it is the youth hostel's new, half-open terraced space. Oak lamellae tie the bridge, footbridge and extension block together and form a wooden brace around the masonry of the old structure.

A direct robust and haptic materialisation dominates all the interventions in the existing substance and in the shaping of the extension block, harking back to the building's early industrial history. The rooms in the old block have been completely reorganised. Each room now has a new antechamber as a buffer between the public corridor and the intimate guest quarters.

The extension building houses a total of 21 rooms. Exposed concrete and oak are the dominant materials here. The full-height window glazing gives guests on the inside a direct relationship with the world outside. The façade, which is divided up with vertical lamellae functions as a filter and offers guests greater intimacy and a small outside space. This staggering creates a spatial depth, which causes the façade as such to disappear in thick vegetation.

KERTI HÁZ, DREIER FRENZEL, 2009

A kerttel közvetlen kapcsolatot létesítő épület három funkcionális és egymással kommunikáló modulból áll, melyek a közvetlen környezet topográfiáját követve alig érintkeznek a talajjal, akár egy kerti polc.

Fotó: Eik Frenzel

PROJEKT NEVE: „A kerti polc” ház Confignonban

ÉPÍTÉSZ(EK):

DREIER FRENZEL

Architecture + Communication

Yves Dreier és Eik Frenzel

www.dreierfrenzel.com

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

RLJ ingénieurs conseils SA, építőmérnökök

MEGRENDELŐ(K): Alain + Francine Dreier

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2009

FUNKCIÓ(K): Kerti ház

LEÍRÁS:

Ellentétben a korábban a Rajna völgyére néző lejtő felső végében álló különálló épülettel, a kerti ház közvetlen kapcsolatot alakít ki a természettel.

Három, különböző méretű elemből áll, melyeket belső nyílások kötnek össze. Minden egyes elem más-más funkciónak felel meg: tároló, konyha, nappali. A betondobozok nyitott oldalaira fa redőnyöket rögzítettek, így a kerti ház három része lezárható, amikor éppen nem használják.

Annak köszönhetően, hogy a három elem a lehető legkevesebb ponton érinti a kertet és magasságuk illeszkedik a terephez, a kerti ház úgy néz ki, mintha egy bútordarabot helyeztek volna el a kertben.

GARDEN PAVILION, DREIER FRENZEL, 2009

This openair pavilion, which establishes a direct relationship with the garden, consists of three functional and communicating modules that follow the site's topography by barely touching the ground, similar to a garden shelf.

Photography Eik Frenzel

PROJECT: "The Garden Shelf" pavilion in Confignon

ARCHITECT(S): DREIER FRENZEL

Architecture + Communication

Yves Dreier and Eik Frenzel, Lausanne

www.dreierfrenzel.com

OTHER PROJECT PARTICIPANTS: RLJ ingénieurs conseils SA, civil engineers

PROJECT OWNER(S): Alain + Francine Dreier

CONSTRUCTION DATE(S): 2009

FUNCTION(S): Summer pavilion

PROJECT DESCRIPTION:

In contrast to the detached house, which was there before it at the top end of the sloping plot of land overlooking the Rhone Valley, the pavilion establishes a direct relationship with the garden.

It is comprised of three modules of different sizes, which are interlinked through internal openings and correspond to the three functions of storeroom, kitchen and sitting area. The concrete boxes have been fitted out with wooden shutters on their open sides, so that the three-section garden house can be locked up when not in use.

Thanks to its three modules, which only touch the garden at minimum points and whose height follows the topography, the pavilion looks like furniture deposited in the garden.

INFRASTRUKTÚRA

INFRASTRUCTURAL

FENNTARTHATÓ INFRASTRUKTÚRA:
A TÁJ ÉRTÉKÉNEK NÖVELÉSE VAGY
AZ ELÉRTÉKTELENÍTÉSE?

SUSTAINABLE INFRASTRUCTURE:
DOES IT RAISE THE PROFILE OR
DEPRECIATE THE VALUE OF THE
LANDSCAPE?

A1, Rose de la Broye, 2001. Photography Nicolas Faure.

BEARTH & DEPLAZES ARCHITEKTEN, Carmenna Chairlift Stations, Arosa (GR), 2001.
Ralph Feiner.

BÉTRIX & CONSOLASCIO ARCHITEKTEN, Letzigrund Stadium, Zurich (ZH), 2007.
Photography Yves André.

CONZETT, BRONZINI, GARTMANN, Village Bridge, Vals (GR), 2009.
Photography Martin Linsi.

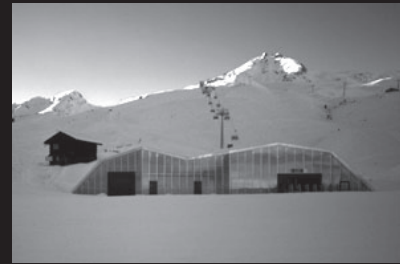
GENINASCADLEFORTRIE, Footbridge, Boudry (NE), 2002.
Photography Thomas Jantscher.

HERZOG & DE MEURON, Signal Box Auf dem Wolf, Basel (BS), 1994.
Photography Margherita Spiluttini.

RENATO SALVI, FLORA RUCHATRONCATI, Freeway A16, Jura (JU), 1998.
Photography Thomas Jantscher.

**A CARMENNAI LIBEGŐ ÚJ ÁLLOMÁSÉPÜLETEI,
BEARTH & DEPLAZES ARCHITEKTEN, 2001**

A Carmennai libegő létesítményei megfelelnek a műszaki, gazdasági és funkcionális követelményeknek: a három állomásépület szögletes formájának és az áttetsző homlokzatoknak köszönhetően beleolvad környezetébe.

Fotó: Ralph Feiner

PROJEKT NEVE: A Carmennai libegő új állomásépületei, Arosa

ÉPÍTÉS(Z)EK):

Bearth & Deplazes Architekten AG
Valentin Bearth, Andrea Deplazes és Daniel Ladner
www.bearth-deplazes.ch

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

Daniel Ladner, Patrick Seiler és Roger Wülfing, projektmenedzserek
Garaventa AG, drótkötélpálya tervezők és kivitelezők
Freddy Unger, építőmérnök
Ribi & Mazzetta, építőmérnöki feladatok
Mesag AG, acélszerkezet tervezés

MEGRENDELŐ(K): Arosa Bergbahnen

TERVEZÉSI IDŐSZAK: 2000

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2001

FUNKCIÓ(K): Libegőállomások

LEÍRÁS:

Az Arosa-ban létesített Carmennai libegő alsó, középső és felső állomásai egyetlen, a hegyvidéki tájba integrált építészeti egységet alkotnak, mely a földfelszín fölé vezeti a libegőt.

Az alsó állomást szerelvényekkel rögzített fémlemezekkel borított, acélidomokon nyugvó szerkezetként tervezték meg. A tetőfelületeket vászonsátorhoz hasonló redőkként alakították ki, melyek így észrevétlenül olvadnak bele a tájba. Télen hó fedeli el a tetőt, míg nyáron fű nő rajta. Az áttetsző, lefelé néző homlokzat olyan, mint egy napellenző, a hegynek felfelé néző pedig, mint egy lyuk a földben, melyből felfüggesztett székek rontanak ki.

A felső állomás mindennek az ellenpontja, azaz merőleges a hegygerincre. Formája az archetipikus sáterszerkezetet veszi alapul: a támasztó rudak háromszög alakú alagutat formáznak, melynek a végét üveg zárja le.

Az acélszerkezetek belsejét borító színes fenyődeszkának köszönhetően a sportlétesítmények nappal is ragyognak.

CARMENNA CHAIRLIFT STATIONS,
BEARTH & DEPLAZES ARCHITEKTEN, 2001

The project for the Carmenna chairlift installations satisfies the technological, economical and functional requirements by designing three stations that blend in with the environment thanks to their angular shapes and translucent facades.

Photography Ralph Feiner

PROJECT: New station buildings for of the Carmenna chairlift Carmenna, Arosa

ARCHITECT(S): Bearth & Deplazes Architekten AG
Valentin Bearth, Andrea Deplazes and Daniel Ladner, Zürich
www.bearth-deplazes.ch

OTHER PROJECT PARTICIPANTS:

Daniel Ladner, Patrick Seiler and Roger Wülfing, project managers
Garaventa AG, cableway planners and builders

Freddy Unger, civil engineer

Ribi & Mazzetta, civil engineers

Mesag AG, steel-construction planners

PROJECT OWNER(S): Arosa Bergbahnen

PLANNING: 2000

CONSTRUCTION DATE(S): 2001

FUNCTION(S): Chairlift stations

PROJECT DESCRIPTION:

Taken together, the bottom, middle and top stations of the Carmenna chairlift in Arosa constitute a uniform architectural ensemble, which is integrated in the mountain landscape and stretches the chairlift over the terrain.

The bottom station has been designed as a structure based on steel profiles with profiled metal plating attached to them. Creases resembling a canvas tent have been formed in the roof surfaces, which merge seamlessly with the topography. In winter the roof is concealed under the snow and in summer it has grass growing on it. The translucent downhill-facing façade looks like a visor, while the uphill-facing façade resembles a hole in the ground with the suspended chairs shooting out of it.

The top station forms a counterpoint, i.e. it is set into the mountain ridge at right angles to it. Its shape is that of an archetypical tent structure: poles supporting one another form a triangular tunnel, the end of which is glazed.

The insides of all the steel structures are lined with coloured deal planks, which make the sports installations dazzle even during the day.

LETZIGRUND STADION,
BÉTRIX & CONSOLASCIO ARCHITEKTEN, 2007

Az atlétikai és futball létesítmény koncepciója nyomán egy mesterséges tér jött létre; ennek része a lebegő tetővel fedett, talajba süllyesztett építmény, mely nyitott homlokzatának köszönhetően interakcióban áll a környező területekkel.

Fotó: Yves André

PROJEKT NEVE: Letzigrund stadion, Zürich

ÉPÍTÉSZEK:

Béatrix & Consolascio

Marie-Claude Béatrix és Eraldo Consolascio

www.b-c-arch.ch

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

Frei & Ehrensperger, építészek

Walt + Galmarini AG, szerkezet tervezés

ARGE Baltensperger AG, acélszerkezet építők

Höri und H. Wetter AG, acélszerkezet építők

ÉPÍTETŐ(K): Zürich városa

PÁLYÁZAT: 2004

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2005-2007

FUNKCIÓ(K): Sport, szabadidő és rekreációs központ

LEÍRÁS:

Az újonnan épülő futballstadionok többsége vagy óriási, a városképbe magasodó, zárt struktúrán alapul, vagy pedig magányos, vidéki objektum. A „Letzigrund” stadion nem illeszkedik ebbe a rendbe. Újraértelmezi a területet, mely az első atlétikai stadion nyomait őrzi, és megadja a lehetőséget a látogatók számára, hogy bármikor körbesétáljanak és felfedezzék a teret.

„Táncoló” pillérek tartják a tetőként funkcionáló körívet. Az oszlopok egyértelmű szabályokon alapuló csavarodásai és forgásai, valamint megkérdőjelezhetetlen, mégis szinte alig érzékelhető funkcionalitásuk is hozzájárul a szerkezet egészének formai kialakításához.

Felülről a tető úgy néz ki, mint egy korallsziget. Ez a körbefutó sziget alapvetően hozzájárul a hangsúlyosabb zöld területekkel való kapcsolódás megalapozásához. A tervek szerint 500 KW-nyi fotovoltaikus napelemrendszert telepítenek majd a tetőre, ezzel fejezve be annak kialakítását.

A többcélú használat erős identitást követel meg. Az új atlétikai stadion és a kapcsolódó foci pálya különböző funkciókat szolgál majd. A szerkezet identitását a legkevésbé sem gyengítve a különböző funkciók egységes közegbe kerültek. Ezzel a projekt teljesen egyértelműen kiaknázza a szintek közti már korábban is meglévő különbségeket, biztosítva azt, hogy a felépített részek illeszkednek egymáshoz. Ezen stadiontipológiából kiolvasható az ókori amfiteátrumok iránti vonzalom, hiszen azok mindig hangsúlyozták a terület adta előnyöket.

LETZIGRUND STADIUM,
BÉTRIX & CONSOLASCIO ARCHITEKTEN, 2007

The concept for this athletics and soccer facility generates an artificial landscape with a ground-integrated structure topped by a floating roof that interacts with the surrounding district thanks to its open city facade.

Photography Yves André

PROJECT: Letzigrund Stadium, Zürich

ARCHITECT(S): Bétrix & Consolascio, Marie-Claude Bétrix and Eraldo Consolascio, Zurich
www.b-c-arch.ch

OTHER PROJECT PARTICIPANTS:

Frei & Ehrensperger, architects

Walt + Galmarini AG, structural planners

ARGE Baltensperger AG, steel builders

Höri und H. Wetter AG, steel builders

PROJECT OWNER(S): City of Zurich

COMPETITION: 2004

CONSTRUCTION DATE(S): 2005-2007

FUNCTION(S): Sports, leisure and recreational centre

PROJECT DESCRIPTION:

The majority of newly-built football stadiums are either huge, opaque structures rising up in the townscape or solitary objects in the countryside. The "Letzigrund" stadium escapes from this pattern. It reinterprets the site on which the first stadium has left behind its venerable imprint on the world of track-and-field athletics and now offers visitors the opportunity of discovering the stadium by walking around it at any time.

Dancing pillars carry flying atoll. "Dancing" pillars hold the canopy and the ground apart. The twisting and turning of the pillars, based on a clear set of rules, with their certainly unchallengeable, but virtually eclipsed functionality, contribute to the principal shape of the structure as a whole. Seen from above, the roof looks like a flying atoll. This ring-shaped island makes a key contribution to establishing links with more prominent stretches of green. A 500-kW photovoltaic installation is envisaged to add the finishing touches to the roofscape.

Multiple use demands a strong identity. The new athletics stadium combined with the football pitch is going to satisfy a series of different functions. Far from undermining the identity of the structure, the differing functions are all played out within a unified setting. In doing so, the project perspicaciously exploits the differences in level in the district as they existed beforehand, ensuring that the built-up elements dovetail with one another in a quest for a perfect balance between fullness and emptiness, between erected structures and excavated cavities. This stadium typology yearns for the experiences of the ancient amphitheatres, which used to accentuate the landscape qualities.

**FALUSI HÍD,
CONZETT, BRONZINI, GARTMANN, 2009**

Vals központi hídjaként praktikus eljutást biztosít a falu főterére miközben, a környékről származó, ellenálló és az árvízvédelemben is kiválóan alkalmazható, természetes kövek használatának köszönhetően illeszkedik a helyi építészeti hagyományokhoz.

Fotó: Martin Linsi

PROJEKT NEVE: A Valser Rajna feletti híd cseréje Vals faluban

MÉRNÖK(ÖK):

Conzett Bronzini Gartmann AG

Jürg Conzett, Gianfranco Bronzini és Patrick Gartmann

www.cbg-ing.ch

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI: Valaulta Berni AG, építési vállalkozó

ÉPÍTETŐ(K): Graubünden kanton (köz munkák irodája) és Vals közössége

TERVEZÉSI ÉS KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2008-2009

FUNKCIÓ(K): Híd a közúti és a gyalogos forgalom számára

LEÍRÁS:

A rézsútosan elhelyezkedő híd 25 méter hosszán keresztezi a Valser Rajnát. A szárazfölddel bezárt szögnek köszönhetően nem csupán a közlekedési viszonyokat javítja, de -illeszkedve Vals meglévő épületeihez- tökéletes áthaladást biztosít a falu csodálatos főterére, melynek részévé válik. A köztérhez való illeszkedésének jelentőségét hangsúlyozza a tény, hogy nem fedi útburkolat. Gyalogosok, kerékpárosok és gépjárművek osztoznak az 5,2 méter széles hídon.

A hidat völgy felett áthidaló, masszív, nagy teherbírású oldalfalakkal rendelkező építményként tervezték. Extrém magas vízállás esetén a Rajna vize elérheti akár a híd alsó részét is. Zárt oldalfalai, valamint a parti út hasonlóan tömör mellvédjei együttesen zárják le a folyamterületet, melyből ily módon árvíz esetén sem tud kitörni a víz. Mindezek biztosítják az árvízvédelmet, miközben a falu főterének hagyományos magasságát és az ahhoz vezető utat nem kellett megváltoztatni.

A nagy teherbírású oldalfalak és a híd felszíne Vals-ból származó gneiszből készült. Ez a rendkívül erős, tartós anyag a környék jellegzetes kőzete. A híd oldalfalait ugyanolyan mélységű vágott kőből építették, mint amilyeneket a „Felsentherme” projekt során használtak, így racionalizálva a szállítást.

Végezetül pedig a híd betonnal bevont felületének és a kőfalaknak az összjátékát a különös precizitással, kézimunkával tökéletesített csatlakozások biztosítják.

VILLAGE BRIDGE,
CONZETT, BRONZINI, GARTMANN, 2009

In its capacity as Vals' central bridge, the infrastructure provides practical access to the village square and contributes to the vernacular building tradition by using local natural stone, a resistant and floodadapted material.

Photography Martin Linsi

PROJECT: Replacement of the bridge over the Valser Rhein in Vals

ENGINEER(S): Conzett Bronzini Gartmann AG
Jürg Conzett, Gianfranco Bronzini and Patrick Gartmann, Chur
www.cbg-ing.ch

OTHER PROJECT PARTICIPANTS: Valaulta Berni AG, building contractors

PROJECT OWNER(S): Canton Graubünden (public-works office) and Commune of Vals

PLANNING AND CONSTRUCTION DATE(S): 2008-2009

FUNCTION(S): Bridge to carry road traffic and pedestrians

PROJECT DESCRIPTION:

The obliquely laid-out bridge with a span of 25 m crosses the Valser Rhein. Thanks to its angle, it not only improves the traffic conditions but, in particular, affords access to Vals' impressive village square, fitting in effectively with the existing village buildings. The bridge's situation makes it into part of the square. Its significance as part of the public space is underscored by the fact that it has no pavements. Pedestrians, cycles and motor vehicles all share the 5.20-m-wide bridge.

This item of infrastructure has been designed as a trough bridge with massive load-bearing sidewalls. It is possible for extreme high waters to reach the underside of the bridge. The bridge's closed sidewalls, in combination with the equally solid parapets along the bank paths, form a retention basin, from which the floodwater cannot break out. This guarantees protection against flooding, without it being necessary to alter the traditional height of the village square and the accesses to it.

Gneiss from Vals itself is the material used for the load-bearing sidewalls and the deck of the bridge. This very strong, hard-wearing material is typical for Vals. The bridge's sidewalls are made of cut stones that have the same depth as those used for the "Felsentherme" project. That made it possible to rationalize deliveries.

Finally, the static interplay between the concreted bridge floor and the stonewalls has been assured by ultra-precise interlocking finished by hand.

**GYALOGHÍD,
GENINASCADÉLEFORTRIE, 2002**

A két folyópart között újonnan épült gyaloghíd a meglévő gyalogösvény folytatása, kanyargó szerkezetét lécezett falak veszik körül, melynek köszönhetően a teljes építmény beleolvad környezetébe.

Fotó: Thomas Jantscher

PROJEKT NEVE: Gyaloghíd az Areuse fölött, Combe des Epines, Boudry

ÉPÍTÉS(Z)EK:

Geninasca Delefortrie SA
Laurent Geninasca és Bernard Delefortrie
www.gd-archi.ch

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

Technique Métal Sàrl, fémmunkák
Chablais et Poffet SA, építőmérnöki feladatok

MEGRENDELŐ(K): Neuchâtel kanton

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 2001-2002

FUNKCIÓ(K): Gyaloghíd

LEÍRÁS:

Az Areuse egy adott pontján való átjutás biztosítása a tájba való illeszkedéssel kapcsolatos kérdéseket vet fel.

Ezekre a választ a jelen gyaloghíd organikus struktúrájával adta meg, hullámos vonalvezetése tökéletesen rezonál a környezetre és a kis folyóra. A két folyópart ennél jobban nem is különbözhetne egymástól, a köztük kialakított kapcsolat egyértelműen követi a táj dinamikáját. A gyaloghíd szűk szerkezettel indul a folyópart meredek ösvényétől, majd fokozatosan szélesedve éri el a sík és széles másik oldalt.

Ahogy a gyalogosok az Areuse partján haladnak, megtapasztalják a térbeli szekvenciák folyamatát, a természet hangjait és közvetlen kapcsolatba lépnek az anyagokkal. A gyaloghídon a mészkö burkolat azt sugallja, van hova továbbhaladni, így szimbolizálva a folytonosságot. A falécek és a vas szekciók összjátékán keresztül, a rácsos szerkezet a védelem érzetét kelti a vándorban, de nem uralkodva teszi ezt: mintha faágak alatt haladnánk, miközben élvezhetjük a csipkeszerű rácson keresztül a friss levegő üdvözlését.

Az építmény tökéletesen beleolvad a környezetébe, miközben egyértelműen megköveteli a figyelmet. Nem alázkodik meg környezete előtt, ugyanakkor tiszteletben tartja azt. Kényes egyensúly ez, és az uralkodó nyelvezet lényeges ez esetben.

FOOTBRIDGE,
GENINASCADÉLEFORTRIE, 2002

Newlybuilt between two river banks, the footbridge is an extension of the existing footpath and constitutes a sinuous structure with a slatted screen wall that blends the whole sculpture into the surroundings.

Photography Thomas Jantscher

PROJECT(S): Footbridge over the Areuse, Boudry

ARCHITECT(S):

Geninasca Delefortrie SA

Laurent Geninasca and Bernard Delefortrie, Neuchâtel

www.gd-archi.ch

OTHER PROJECT PARTICIPANT(S): Technique Métal Sàrl, metal workers and builders

Chablais et Poffet SA, civil engineers

PROJECT OWNER(S): Canton Neuchâtel

CONSTRUCTION DATE(S): 2001-2002

FUNCTION(S): Footbridge

PROJECT DESCRIPTION:

Crossing over the Areuse at a precise point gives rise to questions as regards integration in the landscape.

The response is furnished by this footbridge in the form of an organic sculpture, whose wavy lines are better attuned to echoing the site and the small river. The fixed link between these two riverbanks, which could hardly contrast more with one another, dictated the need for a clear starting gesture, an initial movement to be made by an object with claims to dynamism. The footbridge starts out as a narrow structure on the bank with the steep path, then widens gradually before reaching the other bank, which is flat and more generously dimensioned.

As walkers make their way along the banks of the Areuse and cross it, they experience a succession of spatial sequences, hearing the sound of nature and experiencing contact with matter. On the footbridge, the limestone ground shows that there is a way to go, thus symbolizing continuity. Through the interplay of its timber slats and steel sections, the trelliswork gives wayfarers a feeling of protection, but not oppressively so, as if they were travelling under branches, but are still able to enjoy a welcome breath of fresh air through its lace-like screen.

The objective force of the object is due to the ease with which it blends in perfectly with the site but nonetheless clearly demands attention. An artefact it may be. It is not submissive to

**SIGNAL BOX AUF DEM WOLF,
HERZOG & DE MEURON, 1994**

A híres bázeli jelzőtorony figyelmen kívül hagyja az infrastruktúra hagyományos jellegzetességeit és kétértelmű, monolit építményként jelenik meg, melyet Faraday-kalitkát formázó, rézszalagokból kialakított külső épületburkolat ölel körbe, utalva az interurbán közlekedési infrastruktúrára

Fotó: Margherita Spiluttini

PROJEKT NEVE: SBB jelzőtorony 4 („Auf dem Wolf“), Auf dem Wolf, Bazel

ÉPÍTÉSZEK:

Herzog & de Meuron Basel Ltd., Jacques Herzog, Pierre de Meuron és Harry Guggler
www.herzogdemeuron.com

A PROJEKT TOVÁBBI RÉSZTVEVŐI:

roplaning AG, építéstervező

Sulzer Energieconsulting AG, épületgépészet

Tecton AG, homlokzat

Sulzer Energieconsulting AG, energetikai tanácsadás

ÉPÍTETŐ(K): SBB Bauabteilung Kreis II, Sektion Hochbau

TERVEZÉSI IDŐSZAK: 1989

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 1991-1994

FUNKCIÓ(K): Jelzőtorony

LEÍRÁS:

A jelzőtorony magas rézdoboza közvetlenül a vasúti sínek mellett, az új mozdony depó és Wolf Gottesacker 19. századi építményének dűledező falai között áll. A hatszintes, új épület, a depó és az ahhoz kapcsolódó sínek csatlakozásait és jelzőrendszerét, valamint négy munkahelyet és azok kiszolgáló helyiségeit működtető elektronikai berendezéseknek ad otthont. A beton épületburkot kívülről szigetelték és 20 centiméter széles rézszalagokkal tekerték körbe. Ahol szükséges volt, a szalagokat visszahajtották, így alakítva ki azon nyílásokat, melyeken keresztül a napfény bejuthat az épületbe.

A réztekerceselésnek köszönhetően az új épület Faraday-kalitkaként védi az elektromos berendezéseket a kívülről érkező élőködőktől. Ugyanakkor az erőteljes megjelenítés nyelvén sikeresen fejezi ki mindezen fizikai tulajdonságokat. Ellentétben a hagyományos ipari épületekkel, mérete nyitott és előre nem meghatározott (a szintekre való felbontás észrevehetetlen), ami lehetővé teszi, hogy különleges kapcsolatot építsen ki a szomszédos vasúti sínekkel.

SIGNAL BOX AUF DEM WOLF,
HERZOG & DE MEURON, 1994

The famous signal box in Basel discards all the infrastructure's traditional attributes and shows an ambiguous monolithic construction wrapped in a copper shell that forms a Faraday cage and alludes to interurban transportation infrastructures.

Photography Margherita Spiluttini

PROJECT: SBB Signal box 4 ("Auf dem Wolf"), Basel

ARCHITECT(S): Herzog & de Meuron Basel Ltd.
Jacques Herzog, Pierre de Meuron and Harry Guggler, Basel
www.herzogdemeuron.com

OTHER PROJECT PARTICIPANTS:

roplaning AG, building planners

Sulzer Energieconsulting AG, HVAC engineers

Tecton AG, façade consultants

Sulzer Energieconsulting AG, energy consultants

PROJECT OWNER(S): SBB Bauabteilung Kreis II, Sektion Hochbau

PLANNING: 1989

CONSTRUCTION DATE(S): 1991-1994

FUNCTION(S): Signal box

PROJECT DESCRIPTION:

The tall copper cube of the signal box stands next to the railway tracks between the new locomotive depot and the dilapidated walls of Wolf Gottesacker's 19th-century structure. The six floors of the new edifice house both the electronic equipment for operating the points and signals inside the new depot and the tracks adjacent to it, as well as four workplaces and the associated ancillary rooms. The concrete shell of the new building is insulated on the outside and has 20-cm-wide copper strips wound around it. Where necessary, these have been folded back on themselves to create openings for daylight to penetrate the interior of the building.

Thanks to the copper windings, the new building acts like a Faraday cage, protecting the electronic equipment from parasitic influences from the outside. At the same time, it succeeds in expressing these physical properties in the language of very strong imagery. By contrast, with conventional industrial buildings, its dimensions are open and indeterminate (the division into floors is undetectable), which makes it possible for its shape to establish a specific relationship with the adjacent railway tracks.

A16 AUTÓPÁLYA,
RENATO SALVI, FLORA RUCHAT-RONCATI,
1998

A természetet és a modernitást, a vidék és a technológia világa közti feszültség tagadása nélkül összekötő, szoborszerű és funkcionális építmények létesítésével, az építészek hozzájárultak a Jura-hegység új tájképének kialakításához.

Fotó: Thomas Jantscher

PROJEKT NEVE: A16 Trans-Jura autópálya 4-5-6-os szekciója, Porrentruy Est, Delémont Ouest

ÉPÍTÉS(Z)EK):

Renato Salvi Prof. Flora Ruchat-Roncati

www.salvi-archi.ch

Architect D-Arch

www.arch.ethz.ch/ruchat

ÉPÍTETŐ(K): Jura kanton – autópálya osztály, autóút részleg

PÁLYÁZAT: 1988

KIVITELEZÉSI IDŐSZAK: 1988-1998

FUNKCIÓ(K): Autópálya felüljárók és légerszívók

LEÍRÁS:

Egy ilyen impresszív méretű infrastruktúra kialakítása kapcsán felmerül a probléma, hogy miként lehetséges egyensúlyt teremteni a mérnöki szerkezetek és a természet között. A projekt során nyilvánvalóan eredeti objektumok épültek, melyek követik az autópálya kortárs megjelenését, és igényt tartanak a markáns jelenlétre Jura természetes tájképében, ugyanakkor tiszteletben tartják a vidékbe való integráció bizonyos alapvető szabályait. Ennek megfelelően szögletes, hagyományos geometriai betonformák emelkednek ki a környező táj zöld dombjai közül.

A különböző felüljárók elrendezése és megtervezése során a projekt figyelembe vette az autópálya linearitását és a rajta mozgó forgalom gyorsaságát. A hasonló (másodlagos), az utat a nagyobb, légerszívókat tartó egységek között közrefogó szerkezetek a forgalom mindkét irányában egyfajta ritmust adhatnak a tájnak. Ugyanakkor a különböző mérnöki objektumoknak az autósok számára megszokottnak kell lenniük, ezt azonban csak a formák némelyikének elnyújtásával és/vagy elbillentésével lehet megoldani.

Az építészek egységes nyelvezetet alakítottak ki valamennyi mérnöki részlet számára. A legegyszerűbb hídkorlától a ventilátorokig, minden elemnek, az út nyomvonalával és annak mentén, külön álló egységekkel összhangban lévő tipológiába illeszkedőnek kell lennie. Akár kinyúlnak a hegyoldalból, akár egybeolvadnak a növényekkel borított útszéllal, a formák harmonizálnak mind a természetes, mind az épített környezetükkel és kortárs jurai tájat hoznak létre.

**FREEWAY A16,
RENATO SALVI, FLORA RUCHATRONCATI,
1998**

The architects contribute to the invention of a new landscape in the Jura Mountains by creating sculptural and functional constructions that link nature and modernity without denying the tension between the rural and the technological spheres.

Photography Thomas Jantscher

PROJECT: A16 Trans-Jura motorway, sections 4-5-6, Porrentruy Est, Delémont Ouest

ARCHITECT(S):

Renato Salvi Architect, Service de l'édilité, Sion

Prof. Flora Ruchat-Roncati, D-Arch, Zürich

www.salvi-archi.ch www.arch.ethz.ch/ruchat

PROJECT OWNER(S): Canton Jura – Highways department - Motorways section

COMPETITION : 1988

CONSTRUCTION DATE(S): 1988-1998

FUNCTION(S): Motorway overbridges and extractor fans

PROJECT DESCRIPTION:

Working on an infrastructure of such impressive dimensions gives rise to the whole problem of striking a balance between the engineering structures and the natural countryside. This project opts for the construction of strikingly original objects that take up the contemporary appearance of the motorway and stake a claim to a strong presence in the Jura's natural landscape, but nonetheless still respect certain principles of integration in the countryside. In this way, angular, regular geometric concrete shapes stand out against the green hills of the surrounding countryside.

The project pays due regard to the linearity of the motorway's layout and the speed of the traffic on it for organising and designing the various bridges crossing over it. The arrangement of similar (secondary) structures straddling the road between the largest ones which carry extractor fans makes it possible to give a rhythm to the countryside in both directions of traffic movement. It is, moreover, intended that the various works of engineering should appear to be regular from the perspective of the motorist, but this can only be achieved by stretching and/or tilting some of the shapes.

The architects establish a unitary language for all the engineering details. From the simple bridge parapet to the ventilation plant, every item represents a statement taken from a typology that is adaptable to the layout of the road and the individual sites along it. Whether protruding from the mountainside or integrating with the vegetation-lined embankment, the shapes harmonise with their natural and artificial environments and create a contemporary Jurassic landscape.

IMPRESSZUM

A Swiss Positions kiadvány a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem és a Svájci Államszövetség Nagykövetsége által szervezett azonos című kiállításához kapcsolódik.

Swiss Positions kiállítás:
2012. október 4 - november 10.

Helyszín: Ponton Galéria
1015 Budapest, Batthyány u. 65.
Tel.: 06 1 489 0780
Fax: 06 1 489 0781
Email: galeria@mome.hu
www.pontongaleria.hu
www.facebook.com/pontongaleria

Lay-out, kiadványterv:
Nagy László, Balogh Wanda
Lektor:
Halasi Rita Mária, Hambuch Dóra
Fordítás: Fábics Natália

MOME 2012

IMPRESSUM

The Swiss Positions brochure accompanies the exhibition of the same title organised by the Moholy-Nagy University of Art and Design and the Embassy of Switzerland in Budapest.

Swiss Positions Exhibition:
4th October - 10th November 2012

Venue: Ponton Gallery
H-1015 Batthyány St. 65. Budapest
Phone: +36 1 489 0780
Fax: +36 1 489 0781
E-mail: galeria@mome.hu
www.pontongaleria.hu
www.facebook.com/pontongaleria

Graphic design:
László Nagy, Wanda Balogh
Lector:
Rita Mária Halasi, Dóra Hambuch
Translation: Natália Fábics

MOME 2012

WWW.PONTONGALERIA.HU